

Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením 2021 – 2024

Krajský úřad Libereckého kraje

U Jezu 642/2a, 461 80 Liberec 2

Schválilo Zastupitelstvo Libereckého kraje usnesením č. 274/20/ZK ze dne 25. 8. 2020

srpen 2020, Liberec

Zpracoval:

Odbor sociálních věcí Krajského úřadu Libereckého kraje ve spolupráci s Národní radou osob se zdravotním postižením České republiky, krajská pobočka v Liberci

Krajský úřad Libereckého kraje
U Jezu 642/2a
461 80 Liberec

OBSAH

RELEVANTNÍ DOKUMENTY	4
Relevantní dokumenty v ČR	4
Relevantní dokumenty Libereckého kraje.....	5
Mezinárodní dokumenty	5
ÚVOD	6
Východiska plánu vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením v Libereckém kraji.....	6
ANALYTICKÁ ČÁST	11
Obecná charakteristika Libereckého kraje	11
Správní členění.....	11
Statistická ročenka Českého statistického úřadu – Liberecký kraj 2019 a další statistické údaje k problematice osob se zdravotním postižením	11
Oblast vzdělávání - přehled systému vzdělávání	17
Oblast sociálního zabezpečení - přehled systému sociálního zabezpečení	19
Dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky pro osoby se zdravotním postižením a příspěvek na péči	20
Klasifikace zařízení sociálních služeb. Charakteristika vybraných typů zařízení sociálních služeb.....	27
STRATEGICKÁ ČÁST	29
Realizátoři a partneři Krajského plánu.....	29
Struktura Krajského plánu, tematické oblasti.....	31
Koordinace a monitorování KPVP.....	31
TEMATICKÉ OBLASTI KRAJSKÉHO PLÁNU, CÍLE A OPATŘENÍ.....	33
1. Oblast sociálních věcí.....	33
2. Osvětová činnost	38
3. Oblast zpřístupňování staveb, dopravy a informací	40
4. Oblast školství, vzdělávání.....	45
5. Oblast zdravotnictví a zdravotní péče	47
6. Oblast kultury, volnočasových aktivit a zaměstnanosti	52
PŘEHLED TÉMAT	55
UŽITEČNÉ ODKAZY	56
POUŽITÉ ZKRATKY	57
PŘÍLOHA Č. 1	58
Pracovní skupina pro tvorbu a monitoring KPVP	58

Relevantní dokumenty

Relevantní dokumenty v ČR

Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách v platném znění

Zákon č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách v platném znění

Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Dostupné na: https://www.vlada.cz/assets/ppov/vvzpo/dokumenty/Narodni-plan-OZP-2015-2020_2.pdf

Strategie sociálního začleňování 2014–2020 Dostupné na:

<https://www.mpsv.cz/web/cz/strategie-socialniho-zaclenovani-2014-2020>

Národní strategie rozvoje sociálních služeb v České republice na období 2016-2025

Dostupné na: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/225517/NSRSS.pdf/bca93363-6f0b-52ab-a178-4852b75dab6f>

Národní rozvojový program mobility pro všechny Dostupné na: https://nrzp.cz/wp-content/uploads/2010/05/dokumenty_Mobilita.pdf

Strategie vzdělávání 2020 Dostupné na: <http://www.vzdelavani2020.cz/>

Reforma péče o duševní zdraví, podtitul Strategie reformy psychiatrické péče Dostupné na: http://www.reformapsychiatrie.cz/2013/10/08/vydani-strategie-reformy-psychiatricke-pece/#.V_JfAvmLS70 - MZ ČR, 2013

Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v České republice na léta 2014–2020

Dostupné na: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Projekt_Optimalizace/Strategie-pro-rovnost-zen-a-muzu-v-CR-na-leta-2014-2020.pdf

Dopravní politika ČR pro období 2014–2020 s výhledem do roku 2050 Dostupné na:

<https://www.databaze-strategie.cz/cz/md/strategie/dopravni-politika-cr-pro-obdobi-2014-2020-s-vyhledem-do-roku-2050>

Koncepce bydlení České republiky do roku 2020 Dostupné na:

[http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Pro-media/Tiskove-zpravy/2016/Koncepce-bydleni-Ceske-republiky-do-roku-2020-\(revidovana\)](http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Pro-media/Tiskove-zpravy/2016/Koncepce-bydleni-Ceske-republiky-do-roku-2020-(revidovana))

Zákon č. 198/2009 Sb. - Zákon o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon) Dostupné na:

http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=z198_2009

Relevantní dokumenty Libereckého kraje

Strategie rozvoje Libereckého kraje 2021+ Dostupné na: <https://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/page1874/rozvojove-dokumenty-strategie-rozvoje-lk-a-program-rozvoje-lk/strategie-rozvoje-libereckeho-kraje-2021>

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Libereckého kraje na období 2021 – 2023

Dostupné na: <https://odbor-socialni.kraj-lbc.cz/sprss-lk/strednedoby-plan-rozvoje-socialnich-sluzeb-libereckeho-kraje-na-obdobi-2021-2023>

Zdravotní politika Libereckého kraje – dlouhodobý program zlepšování zdraví obyvatel Libereckého kraje

Dostupné na:

<https://www.kraj-lbc.cz/getFile/id:1041487/Zdravotn%C3%AD%20politika%20LK%202018>

Mezinárodní dokumenty

Úmluva o právech osob se zdravotním postižením Dostupné na:

<https://www.vlada.cz/cz/ppov/vvzpo/dokumenty/umluva-o-pravech-osob-se-zdravotnim-postizenim--70247/>

Evropská sociální charta

Dostupné na: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/372805/esch.pdf/96495972-1d92-b528-a308-4a6b3791ecec>

Listina základních práv Evropské unie Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A12012P%2FTXT>)

Evropská strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením 2010–2020: Obnovený závazek pro bezbariérovou Evropu Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV%3Aem0047>

Úvod

Východiska plánu vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením v Libereckém kraji

Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením v Libereckém kraji 2021-2024 (dále jen „Krajský plán“) svým obsahem vychází z předchozího plánu na období 2017-2020 a navazuje na „Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015–2020¹“, který stanovuje národní priority a cíle pro aktuální období, nyní je již připravován plán pro další období 2021-2025, který je ve fázi připomínkování. Přijetí a realizace Národního plánu jako hlavního střednědobého koncepčního dokumentu přispívá k naplnění tzv. základní horizontální podmínky „Provádění a uplatňování Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením v souladu s rozhodnutím Rady 2010/48/ES“. Splněním této horizontální základní podmínky bude umožněno čerpání finančních prostředků z fondů EU v programovém období 2021–2027.

„Existence zdravotního postižení zásadním způsobem ovlivňuje život člověka a má dopady nejen na samotné osoby se zdravotním postižením, ale také na jejich rodiny. Zejména u osob s těžšími formami zdravotního postižení dochází k výrazným změnám v možnostech jejich plnohodnotné účasti a zapojení jak v soukromých aktivitách, tak i ve veřejném životě. Nepříznivé důsledky je však možno do určité míry eliminovat systémem opatření. Mnohá omezení nejsou totiž dána jen samotnou existencí zdravotního postižení, ale právě nastavením a uspořádáním okolního prostředí. Problémem tedy nemusí být prioritně samotné fyzické, mentální či jiné zdravotní postižení, nýbrž situace, kdy okolní prostředí nepočítá s existencí zdravotního postižení a osob se zdravotním postižením jako integrální součástí společnosti.“¹

„Problematika životních podmínek osob se zdravotním postižením je stále velmi často vnímána jako téma, které patří výhradně do oblasti sociálních věcí, zaměstnanosti či zdravotnictví. Zdravotní postižení svým charakterem, příčinami i nároky na specifická řešení jeho důsledků však představuje záležitost celostní, tedy kompetenčně meziresortní. Při ochraně práv, zajišťování potřeb a rozvoje životních podmínek osob se zdravotním postižením je tak potřebná meziresortní spolupráce, pro niž tento plán vytváří podmínky a pomáhá ji realizovat.

Účelem Národního plánu je i nastavení fungujících systémů vzdělávání, sociálních a zdravotních služeb i bezbariérového prostředí v tom nejširším smyslu. Pokud je totiž zaveden

¹ Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015–2020. Dostupné na: https://www.vlada.cz/assets/ppov/vvzpo/dokumenty/Narodni-plan-OZP-2015-2020_2.pdf

systém účinné prevence a léčby, výdaje vynaložené na služby, podporu a péči spojenou se zdravotním postižením mohou být nižší. Podobně je tomu i v případě výdajů na odstranění bariér v budovách, dopravě a infrastruktuře, pokud dojde k vytvoření bezbariérového prostředí, osoby se zdravotním postižením mohou vést samostatnější život a více se podílet na veřejném životě, jehož součástí je i výdělečná činnost. Vliv na možnost plného zapojení se na trhu práce má také dostupnost vzdělání. I když některá opatření vyžadují finanční náklady, jejich návratnost je mnohonásobně větší, a to i bez přihlédnutí k nevyčíslitelným hodnotám, jimiž jsou pocit seberealizace, soběstačnosti, nezávislosti apod.

Problematika životních podmínek osob se zdravotním postižením zahrnuje všechny aspekty života člověka ve společnosti, proto bude mít plnění Národního plánu celospolečenský dopad. Například požadavek bezbariérového prostředí se týká i osob, jejichž volný pohyb v prostředí s bariérami bývá rovněž omezen (lidé s dočasným zdravotním omezením, rodiče s kočárky a senioři).²

„Jednotlivé **definice zdravotního postižení** se mezi sebou v různých dokumentech více či méně liší v závislosti na účelu dokumentu. Zmíněny jsou proto jen některé důležité právní předpisy. **Článek 1 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením** (dále jen „Úmluva“) **uvádí tuto definici:** „Osoby se zdravotním postižením zahrnují osoby mající dlouhodobé fyzické, duševní, mentální nebo smyslové postižení, které v interakci s různými překážkami může bránit jejich plnému a účinnému zapojení do společnosti na rovnoprávném základě s ostatními.“ V zákonu č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů, je v § 5 zdravotní postižení definováno jako: „... tělesné, smyslové, mentální, duševní nebo jiné postižení, které brání nebo může bránit osobám v jejich právu na rovné zacházení v oblastech vymezených tímto zákonem; přitom musí jít o dlouhodobé zdravotní postižení, které trvá nebo má podle poznatků lékařské vědy trvat alespoň jeden rok.“ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, formuluje zdravotní postižení pro účely příspěvku na péči takto: „... tělesné, mentální, duševní, smyslové nebo kombinované postižení, jehož dopady činí nebo mohou činit osobu závislou na pomoci jiné osoby.“ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, v § 16 definuje zdravotní postižení jako: „... mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení, vady řeči, souběžné postižení více vadami, autismus

² Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015–2020. Dostupné na: https://www.vlada.cz/assets/ppov/vvzpo/dokumenty/Narodni-plan-OZP-2015-2020_2.pdf

a vývojové poruchy učení nebo chování.“ V zákoně č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, v § 67 jsou osoby se zdravotním postižením pro účely zaměstnanosti definovány jako: „... fyzické osoby, které jsou orgánem sociálního zabezpečení uznány a) invalidními ve třetím stupni (dále jen „osoba s těžším zdravotním postižením“), b) invalidními v prvním nebo druhém stupni, nebo c) zdravotně znevýhodněnými (dále jen „osoba zdravotně znevýhodněná“).“³

Jak vyplývá z výše uvedeného přehledu, je zdravotní postižení v právním řádu ČR definováno odlišně pro různé situace, neexistuje tedy jednotná definice zdravotního postižení. Pro účely tohoto dokumentu se vychází z definice obsažené v článku 1 Úmluvy.

Východiska Krajského plánu reagují též na základní dokument, jímž je již zmíněná „Úmluva o právech osob se zdravotním postižením“⁴. Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením má být výchozím dokumentem, který v sobě bude zahrnovat krajská řešení celonárodních oblastí, které se problematiky týkají. Tento dokument je svým rozsahem omezený, zejména absencí nadresortního zpracovatele plánu. Krajský plán svým rozsahem nepředpokládá plné pokrytí všech oblastí zahrnujících problematiku osob se zdravotním postižením, naopak předpokládá pravidelnou aktualizaci (legislativní novinky) a doplnění.

Krajský plán zahrnuje některá témata, která jsou rozpracována ve Strategii rozvoje Libereckého kraje 2021+ (2021 - 2027), schválené zastupitelstvem kraje 23. 6. 2020, což je základní koncepční dokument regionální politiky strategie rozvoje kraje. „Strategie rozvoje územního obvodu kraje určuje ve stanoveném období zaměření a cíle rozvoje kraje zejména s ohledem na dynamický a vyvážený rozvoj kraje a jednotlivých částí jeho území a stanoví základní podmínky pro naplňování těchto cílů. Význam strategie rozvoje kraje dále spočívá v tom, že je dokumentem pro vydávání souladů a stanovisek k záměrům, projektům a aktivitám ucházejícím se o finanční podporu z evropských, národních či krajských finančních zdrojů. Je tedy důležitou koncepcí, se kterou musí být tyto záměry a projekty z území kraje v souladu. Strategie rozvoje kraje je obecným rámcem pro rezortní a regionální koncepční dokumenty na krajské úrovni“.⁵

³ Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015–2020

⁴ Úmluva o právech osob se zdravotním postižením. Dostupné na: <https://www.mpsv.cz/web/cz/umluva-osn-o-pravech-osob-se-zdravotnim-postizenim>

⁵ Web Libereckého kraje. Dostupné na: <https://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/page1874/rozvojove-dokumenty-strategie-rozvoje-lk-a-program-rozvoje-lk/strategie-rozvoje-libereckeho-kraje-2021>

Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro OZP má být součástí strategie rozvoje zahrnuté ve strategickém cíli „D“ Pečující kraj, v něm pak cíl D2 Zodpovědná péče o zdraví, konkrétně specifické cíle D2.1 – Prevence a péče o zdraví, D2.3 – Síť zdravotních služeb, a dále cíl D3 Vstřícné a dostupné služby v sociální oblasti.

Aktivity, které spadají do oblasti D2 Zodpovědná péče o zdraví (D2.1, D2.3) a jsou obsaženy v tématech Krajského plánu, jsou následující:

- Podpora aktivit pro zlepšování zdravotního stavu obyvatel
- Podpora preventivních a edukačních programů pro všechny věkové skupiny obyvatel
- Podpora léčebných a preventivních aktivit pro osoby se zdravotním/tělesným postižením a osoby se zdravotním omezením
- Podpora udržitelnosti a dostupnosti sítě zdravotních služeb
- Zajištění fungování specializovaných zdravotnických zařízení v kraji
- Budování a rozvíjení sítě terénní práce odborných lékařů, sester a asistentů
- Podpora funkčního rozvoje medicíny v Krajské nemocnici Liberec, a.s. s důrazem na specializovanou a superspecializovanou péči, včetně nové výstavby této nemocnice
- Podpora vzniku potřebných zařízení pro poskytování zdravotně-sociálních služeb a služeb pro extrémně sociálně slabé
- Zajišťování a rozvoj služeb pro seniory v oblasti zdravotně-sociální (vybudování informačního centra pro seniory, síť geriatrické péče ...)
- Podpora odstraňování architektonických bariér u zařízení zdravotních služeb
- Podpora materiálně-technického vybavení poskytovatelů zdravotních služeb a přednemocniční neodkladné péče zabezpečující dostatečnou vybavenost úměrnou k dostupnosti péče
- Propojování sítí zdravotních, sociálních a navazujících služeb

Aktivity, které spadají do oblasti D3 Vstřícné a dostupné služby v sociální oblasti a jsou obsaženy v tématech Krajského plánu, jsou následující:

- Tvorba programů podporujících zapojení pečujících osob do vzdělávacích, pracovních a volnočasových aktivit
- Posílení informovanosti ohledně významu (smyslu) a pozitivního dopadu péče v domácím prostředí
- Zajištění bezbariérovosti při poskytování služeb (u objektů, webových stránek ...)
- Zlepšování pracovních podmínek zaměstnanců ve službách v sociální oblasti

- Rozvoj informovanosti poskytovatelů služeb v sociální oblasti o správné komunikaci s klienty se speciálními požadavky (osoby s handicapem, osoby se smyslovým postižením, cizinci ...)
- Podpora dlouhodobé péče o osoby závislé na cizí pomoci
- Rozvoj sítě sociálních služeb založené na aktuálních potřebách uživatelů a území a ve vztahu k dostupným zdrojům
- Podpora vzniku a činnosti ambulantních a terénních sociálních služeb a jejich upřednostňování před pobytovou formou péče
- Podpora transformace a deinstitucionalizace pobytových sociálních služeb
- Podpora rozvoje kapacit a kvality odlehčovacích služeb
- Zajištění dostupnosti sociálních služeb pro osoby se specifickými potřebami
- Zajištění dostupnosti a kvality služeb pro osoby se závažným duševním onemocněním a osoby s mentálním postižením
- Podpora služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením
- Pořizování, údržba a obnova materiálně-technického zázemí a vybavení poskytovatelů služeb v sociální oblasti
- Vytvoření a provoz veřejného srozumitelného systému informovanosti o sociálních službách pro jednotlivé cílové skupiny a jeho propagace
- Zvyšování kvality sociálních služeb a systému jejich kontroly a evaluace
- Zpracování a aktualizace rozvojových plánů sociálních služeb se zohledněním jejich skutečné potřeby a demografického vývoje
- Podpora procesů komunitního plánování ve městech a obcích
- Rozvoj a posilování mezirezortní spolupráce mezi sociální a zdravotní oblastí, s přesahem do vzdělávání
- Podpora vyrovnávání příležitostí osob se zdravotním postižením
- Zajištění dostupných sociálních bytů pro potřebné skupiny obyvatel

Analytická část

Obecná charakteristika Libereckého kraje

Liberecký kraj tvoří pouze 4,0 % území celé České republiky. S výjimkou hlavního města Prahy je kraj se svými 3 163 km² nejmenším v republice.

Správní členění

Liberecký kraj se skládá z 10 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen „ORP“) a v rámci nich 21 územních obvodů pověřených obcí. V Libereckém kraji je 215 obcí.

Obvody ORP se mezi sebou výrazně liší rozlohou, počtem obyvatel i počtem v nich existujících obcí. Rozlohou největšími obvody jsou Česká Lípa a Liberec. Nejmenším obvodem je ve všech parametrech (kromě hustoty obyvatelstva) Železný Brod, velmi malý rozlohou je Jablonec nad Nisou, rozlohou i počtem obyvatel obvody Tanvald, Nový Bor a Semily. Nejvíce obyvatel žije v obvodech nejlidnatějších měst, tedy Liberce a dále České Lípy a Jablonce nad Nisou. Nejvíce obcí přísluší do obvodů Česká Lípa a Turnov, což je způsobeno existencí malých obcí v okolí, které neváží střediskové funkce a nemohou tedy vytvořit samostatný obvod. Největší hustotu zalidnění mají obvody Jablonec nad Nisou a Liberec.

Statistická ročenka Českého statistického úřadu – Liberecký kraj 2019⁶ a další statistické údaje k problematice osob se zdravotním postižením

Údaje a data zde uvedená byla aktualizována a doplněna z dostupných nejaktuálnějších podkladových materiálů, zpracovaných analýz a ze statistik Českého statistického úřadu (dále jen „ČSÚ“), což v době tvorby plánu je převážně rok 2018.

K 31. 12. 2018 žilo v Libereckém kraji 442.356 obyvatel. Populační vývoj Libereckého kraje se výrazně neodchyluje od vývoje v ostatních krajích České republiky. Obyvatelstvo má proti republikovému průměru nepatrně mladší věkovou strukturu. Průměrný věk obyvatel kraje v roce 2018 činil 42,1 let, což je o 0,2 let méně, než je republikový průměr, a za posledních 18 let se navýšil o 4 roky. V roce 2018 žilo na území Libereckého kraje 87 998 osob starších 65 let, tj. 19,9% celkové populace. Index stáří k 31. 12. 2018 byl 122,6 (osoby 65+/0-14) tento

⁶ Statistická ročenka Českého statistického úřadu – Liberecký kraj 2019 (s. 24, 56, 82). Dostupné na: <https://www.czso.cz/documents/10180/35626213/32019815.pdf/7df90fe9-22fd-470e-98e1-48ee3f13fc97?version=1.1>

index stále narůstá. Výrazně odlišný je index stárí v případě mužů a žen. Ke konci roku 2018 připadalo na 100 chlapců ve věku 0-14 let 101,3 seniorů, na 100 dívek v tomto věku připadalo 145,1 seniorek.

Věková skladba obyvatel je v jednotlivých oblastech kraje značně rozdílná. Zatímco na Českolipsku patří populace k nejmladším v republice, naopak na Semilsku a Turnovsku je jednou z nejstarších.

Podíl nezaměstnaných osob vypočtený z podkladů Ministerstva práce a sociálních věcí ČR k 31. 12. 2018 v Libereckém kraji činil 3,18 %, tj. 5. nejvyšší hodnota v rámci mezikrajského srovnání. K 30. 4. 2020 byl podíl nezaměstnaných v Libereckém kraji 3,5 %. Ve srovnání s ostatními kraji je to 4. - 5. nejvyšší hodnota z celkem 14 krajů.

Počet uchazečů o zaměstnání meziročně klesl a k 31. 12. 2018 byl 10 091 osob a pracovních míst v evidenci úřadu práce bylo k uvedenému datu 11 030. K 30. 4. 2020 byl počet uchazečů o práci 10 927 (z toho bylo 1 605 osob se zdravotním postižením) a pracovních míst v evidenci úřadu práce bylo k uvedenému datu 10 228.⁷

V 1. čtvrtletí 2020 byla průměrná hrubá měsíční mzda v Libereckém kraji 30.061 Kč a v porovnání se stejným obdobím roku 2019 se zvýšila o 918 Kč (meziroční index je 103,1 %).⁸

Český statistický úřad se ve svých šetřeních věnuje problematice osob se zdravotním postižením. V roce 2018 provedl ČSÚ v souladu s úkolem daným Usnesením vlády ČR o Národním plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015 – 2020 v rámci integrovaných šetření v domácnostech „Výběrové šetření osob se zdravotním postižením“ (dále jen VŠPO). Hlavním účelem šetření bylo získat informace o počtu osob se zdravotním postižením v České republice a o jejich struktuře z hlediska věku, pohlaví, ekonomické aktivity a vzdělání. Dále zjišťoval, v jakých oblastech se zdravotní postižení projevují a co je zapříčinilo, jaké konkrétní činnosti dělají lidem se zdravotním postižením potíže nebo je bez pomoci vůbec nezvládají, zda trpí bolestmi nebo únavou a

⁷ ČSÚ - Srovnání krajů v České republice – 2019. Dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/9-trh-prace-xlyp9usdj0>

MPSV – Měsíční nezaměstnanost – vývoj na trhu práce pro vybrané kraje a ČR. Dostupné na: <https://www.mpsv.cz/web/cz/mesicni-nezamestnanost-vyvoj-na-trhu-prace-pro-vybrane-kraje-a-cr>

⁸ Veřejná databáze, ČSÚ. Dostupné na: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=statistiky#katalog=30852>

vyčerpáním, zda používají kompenzační pomůcky a jestli jsou pro ně dostatečné nebo zda využívají pomoc pečující osoby.

Údaje z VŠPO 2018 nezahrnují informace o dětech se zdravotním postižením ve věku 0 až 14 let a o osobách, které nežijí v soukromých domácnostech. Za tyto skupiny osob byla vypracována studie zveřejněná pod názvem Děti se zdravotním postižením a osoby se zdravotním postižením žijící mimo soukromé domácnosti.

Z uvedeného šetření vyplynulo, že k 31. 12. 2018 byl počet osob se zdravotním postižením ve věkové kategorii 15 a více let 1.151.900. Pokud budeme vycházet z celostátních statistik počtu osob se zdravotním postižením, tak na území Libereckého kraje žije dle matematického poměrového modelu 47.800 osob se zdravotním postižením (10,8 % populace).

Z dalšího šetření ČSÚ, zaměřeného na téma „Jak se žije lidem se zdravotním postižením“ (2019) vyplývá, že dětí do věku 14 let se zdravotním postižením bylo v ČR v roce 2018 odhadem 117.000, což představuje 7% z uvedené věkové skupiny, z toho 68% chlapců a 32% dívek.

V následujících tabulkách lze najít výběr údajů z uvedených zdrojů ČSÚ:

Tabulka č. 1: Výběrové šetření osob se zdravotním postižením v ČR ⁹

	Počet obyvatel (stav k 31. 12. 2018) v tis.	Počet osob se zdravotním postižením od 15 let věku v tis.			Podíl osob se zdravotním postižením od 15 let věku na populaci v %		
Celkem	10 649,8	1 151,9			10,8		
	Pohlaví						
Muži	5 244,194	510,9			9,7		
Ženy	5 405,606	641,0			11,9		
		Struktura OZP dle věku v tis.			Struktura OZP dle věku v %		
		celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
15 - 34 let		64,6	35,6	29,0	2,8	3,0	2,6
35 - 49 let		136,6	64,5	72,1	5,7	5,4	5,9
50 - 64 let		313,6	154,7	158,9	15,8	15,6	16,0
65 - 79 let		415,9	191,7	224,3	25,6	25,8	25,5
80 +		221,2	64,4	156,7	56,4	44,1	63,8

⁹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Výběrové šetření zdravotně postižených osob - 2018 [online]. © 2019.

Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vyberove-setreni-osob-se-zdravotnim-postizenim-2018>

Z šetření ČSÚ je patrné, jak jsou v populaci zdravotně postižených zastoupeny jednotlivé typy postižení:

Tabulka č. 2: Osoby se zdravotním postižením podle příčiny postižení a oblasti postižení¹⁰

oblast postižení	celkem (abs. v tis.)	příčina postižení v %				
		celkem	vrozená vada	onemocnění	úraz	kombinace více příčin
pohybová, tělesná	830,5	100,0	7,3	77,3	11,7	3,8
zraková	252,4	100,0	12,0	82,8	3,5	1,8
sluchová	134,9	100,0	8,8	88,6	2,2	0,5
mentální, duševní, poruchy chování	172,3	100,0	26,9	64,8	5,9	2,4
vnitřní orgány, kůže	468,0	100,0	6,6	90,7	1,1	1,6
hlasová, řečová	66,9	100,0	34,0	56,0	9,8	0,3

V rámci proběhlého statistického šetření je třeba zmínit, že celkové počty osob se zdravotním postižením, resp. handicapem, mohou být v populaci reálně vyšší. Za příklad může sloužit případ sluchového postižení, kdy jedinec s minimální nedoslýchavostí, která zásadně neovlivňuje kvalitu jeho života, zatím tuto situaci lékařsky neřeší.

¹⁰ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Výběrové šetření zdravotně postižených osob - 2018 [online]. © 2019. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vyberove-setreni-osob-se-zdravotnim-postizenim-2018>

Tabulka č. 3: Osoby se zdravotním postižením podle ekonomické aktivity, pohlaví a věku v České republice k 31. 12. 2018¹¹

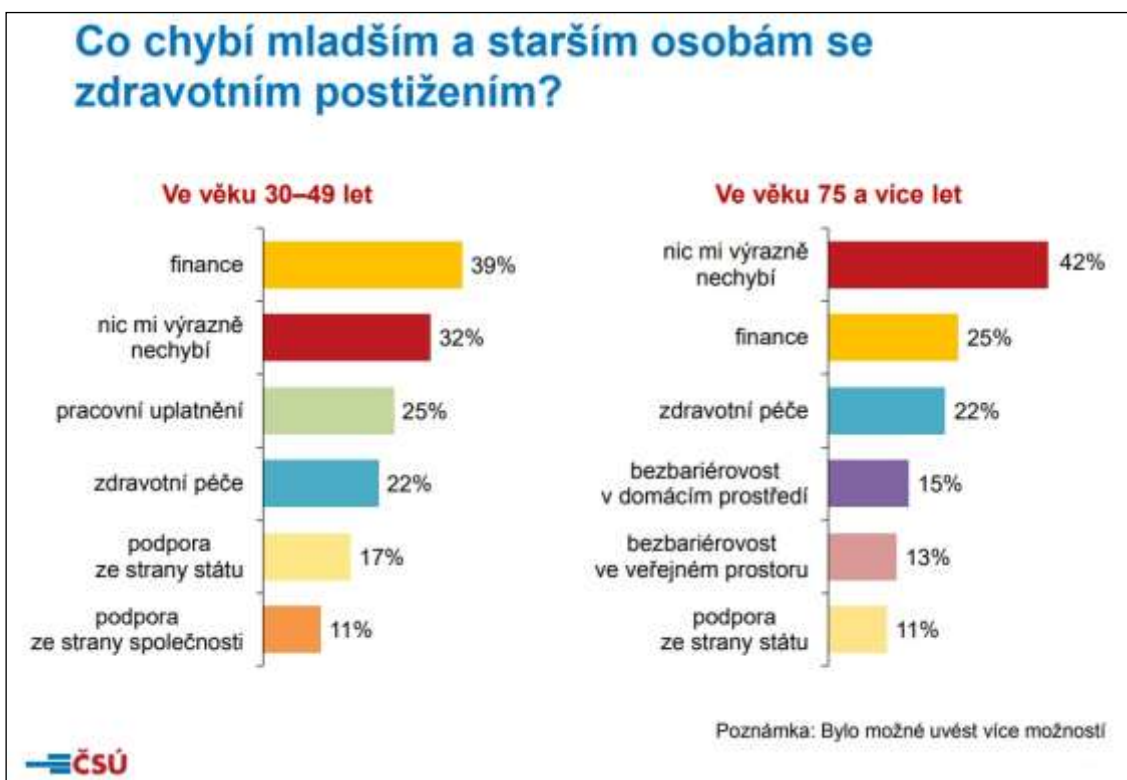
ekonomická aktivita OZP a důchod	celkem	pohlaví		z toho věková skupina 20–64 let		
		muži	ženy	20–49 let	50–64 let	20–64 let celkem
absolutní počet v tis.						
celkem	1151,9	510,9	641,0	195,0	313,6	508,7
pracující	214,5	111,5	103,0	90,1	112,7	202,8
v tom:						
pracující (nemá žádný důchod)	75,1	40,7	34,4	36,6	37,0	73,6
pracující starobní důchodce	15,4	8,9	6,5	x	5,9	5,9
pracující invalidní důchodce	124,0	61,9	62,2	53,5	69,8	123,3
nepracující	937,4	399,4	538,0	104,9	201,0	305,9
v tom:						
nepracující starobní důchodce	673,4	265,3	408,0	x	51,1	51,1
nepracující invalidní důchodce	237,9	122,5	115,4	93,7	139,0	232,7
Jiné*	26,1	11,5	14,6	11,2	10,8	22,1

* studenti, osoby na RD, nezaměstnaní

V rámci výše uvedeného šetření ČSÚ, zaměřeného na téma „Jak se žije lidem se zdravotním postižením“, bylo zpracováno také téma „Co chybí mladším a starším osobám se zdravotním postižením“. Toto výběrové šetření proběhlo poprvé metodou šetření u domácností a respondenty byly osoby se zdravotním postižením ve věku 15 a více let žijící v soukromých domácnostech. Výsledky šetření zčásti korespondují i s konkrétními tématy Krajského plánu, viz následující graf č. 1:

¹¹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Výběrové šetření zdravotně postižených osob - 2018 [online]. © 2019. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vyberove-setreni-osob-se-zdravotnim-postizenim-2018>

Graf č. 1: Co chybí mladším a starším osobám se zdravotním postižením¹²

V roce 2019 zpracovala BDO Advisory s.r.o. projekt **Analýza legislativy v praxi z pohledu zaměření na podporu nezávislosti života osob se zdravotním postižením¹³**, jehož zadavatelem bylo Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Zpracovatel připravil, realizoval a vyhodnotil dotazníkové šetření k hodnocení stávající situace v jednotlivých oblastech života zdravotně postižených osob v ČR. Z desítek oslovených subjektů z řad zástupců poskytovatelů sociálních služeb, organizací zastupujících zdravotně postižené osoby, zástupců samosprávných územních celků a zástupců vzdělávacích institucí v oblasti sociální práce, poskytlo odpovědi celkem dvacet subjektů.

¹² ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Lidem se zdravotním postižením nejvíc chybí peníze a dostupná zdravotní péče [online]. © 2019 [cit. 2019-09-30]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/documents/10180/118374921/csu_tk_jak_se_zije_lidem_se_zdravotnim_postizenim_3.pdf/

¹³ Analýza legislativy v praxi z pohledu zaměření na podporu nezávislosti života osob se zdravotním postižením v rámci projektu Život jako každý jiný, r. č.: CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0002766. © 2019.

Dostupné z: <http://www.trass.cz/wp-content/uploads/2020/02/Anal%C3%BDza-legislativy-v-praxi-z-pohledu-podpory-zam%C4%9B%C5%99en%C3%AD-na-podporu-nez%C3%A1vislosti-osob-se-zdravotn%C3%ADm-posti%C5%BEn%C3%ADm-1.pdf>

Jednou z otázek uvedeného dotazníkového šetření bylo: „**Ohodnoťte prosím stávající situaci u jednotlivých níže uvedených oblastí života týkajících se uplatňované politiky, legislativního rámce a dalších aspektů vedoucích k podpoře nezávislosti osob se zdravotním postižením v České republice**“.

Respondenti byli požádáni o ohodnocení na škále obdobné školní klasifikaci, známkami od 1 do 5 (1 - výborný stav podpory, 2 - velmi dobrý stav, 3 - dobrý stav, 4 - dostatečný stav, 5 - nedostatečný stav podpory). Stávající situace podpory života osob se zdravotním postižením byla hodnocena v osmi oblastech života průměrnou známkou 2,7. **Za nejhorší jsou považovány oblasti finanční náročnosti a zaměstnávání. Obě shodně získaly průměrnou známku 3,2. Nejlépe hodnocenou oblastí je sociální ochrana s hodnocením 2,3.**

Hodnocení stávající situace života osob se zdravotním postižením v ČR – průměrné známky:

Přístupnost	2,5
Zapojení do společnosti	2,5
Rovnost	2,7
Zaměstnání	3,2
Vzdělávání a odborná příprava	2,5
Sociální ochrana	2,3
Zdraví	2,7
Finanční podpora	3,2

Oblast vzdělávání - přehled systému vzdělávání

Předškolní vzdělávání je zajišťováno především mateřskými školami. Děti zdravotně postižené a znevýhodněné jsou integrovány do běžných tříd mateřských škol. Speciální třídy jsou zřizovány pro děti, pro které není integrace vhodná. Mateřské školy existují i při zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy a zdravotnických zařízeních. Do předškolního vzdělávání řadíme také přípravný stupeň základní školy speciální, a přípravné třídy. Přípravný stupeň umožňuje nezbytnou přípravu na vzdělávání dětem s těžším mentálním postižením, postižením více vadami a autismem. Přípravné třídy pomáhají dětem v povinném posledním ročníku mateřské školy s přípravou na vstup do základní školy.

Základní vzdělávání je součástí povinné školní docházky. Povinnou školní docházku v základní škole nastupují podle zákona děti ve věku šesti let, v případě dětí s odkladem povinné školní docházky nejpozději ve věku osmi let. Povinná školní docházka trvá devět let, pět let na 1. stupni a čtyři roky na 2. stupni základních škol. Vzdělávací program „Pomocná škola“ má

deset postupných ročníků. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami mají možnost prodloužit si základní vzdělávání na deset let, kde 1. stupeň končí šestým ročníkem základní školy. Žáci se zdravotním postižením jsou integrováni do běžných tříd, případně mohou být zařazeni do speciálních tříd či škol zaměřených primárně na výuku žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, a to v případě, pokud pro ně není integrace do běžné třídy vhodná. Nadaní žáci mohou být vzdělávání formou individuálního přístupu, případně se vzdělávají v oborech víceletých gymnázií či osmiletém oboru na konzervatoři. Tato forma studia na konzervatoři však není v Libereckém kraji zapsána.

Absolventi základních škol včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami mohou pokračovat v oborech středních škol, žáci se speciálními vzdělávacími potřebami formou integrace do běžných tříd, a to jak v maturitních oborech zakončených maturitní zkouškou, tak učebních oborech zakončených výučním listem. Pro žáky s těžšími formami či kombinovaným zdravotním postižením jsou rovněž určeny obory vzdělání ukončené závěrečnou zkouškou. Jedná se o obory s délkou vzdělávání jeden či dva roky. V Libereckém kraji jsou zapsány např. tyto jedno a dvouleté obory vzdělání: Praktická škola, Provozní služby, Zahradnická výroba, Pečovatelské služby, Stravovací a ubytovací služby, Zednické práce, Lesnické práce.

Maturitní vzdělávání je realizováno ve dvou formách:

- Všeobecné, které má neprofesní charakter vzdělávání a je určeno pro přípravu studia na vysoké škole. Jedná se zpravidla o obory gymnázií. V současné době mají obory gymnázií dvojí podobu – čtyřletou, do které odcházejí absolventi základních škol po úspěšném dokončení 9. ročníku, a víceletou (osmiletou a šestiletou) pro nadané žáky z nižších ročníků základních škol (z 5., resp. 7. ročníků).
- Odborné vzdělávání, které má profesní charakter vzdělávání, v délce čtyř let a je ukončeno maturitní zkouškou. Zahrnuje také vzdělávání v oborech lyceí, kde je vzdělávání koncipováno jako obecně odborné s výrazně vyšším podílem všeobecného vzdělávání. Nástavbové studium – je určeno pro uchazeče, kteří získali střední vzdělání s výučním listem v délce tří let denní formy studia v příbuzném oboru. Do středoškolského vzdělávání dále řadíme také zkrácené studium pro získání středního vzdělání s výučním listem. Toto studium je určeno pro uchazeče, kteří získali střední vzdělání s maturitní zkouškou nebo střední vzdělání s výučním listem v jiném oboru vzdělání. Dále pak zkrácené studium pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou, jež je určeno uchazečům, kteří získali střední vzdělání s maturitní zkouškou v jiném oboru. Všechny druhy vzdělávání mohou probíhat jak v denní formě vzdělávání, tak v ostatních formách vzdělávání (večerní, dálkové, distanční a

kombinované). Pro žáky zdravotně postižené jsou určeny jednak speciální třídy a školy pro žáky se zdravotním postižením, jednak mohou být integrováni do běžných tříd středních škol.

Liberecký kraj: Počáteční vzdělávání prochází zejména od roku 2016 obdobím zásadních změn. Začátkem roku 2015 byla Parlamentem České republiky schválena novela školského zákona (tj. zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání), jejímž tématem je podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. Spolu s prováděcími právními předpisy byla pro tyto osoby zavedena systematická podpůrná opatření, kterými se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající jejich zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám.

Podpůrná opatření se člení do pěti stupňů podle pedagogické, organizační a finanční náročnosti tak, aby vedla k naplňování vzdělávacích možností každého žáka a k uplatnění jeho práva na vzdělávání na rovnoprávném základě s ostatními. Tato opatření spočívají například v úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání, používání kompenzačních pomůcek, vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu, úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání, úpravě očekávaných výstupů vzdělávání a využití asistenta pedagoga nebo dalšího pedagogického pracovníka.

Se zavedením změn ve školském zákoně dochází zároveň k důrazu na podporu služeb poradenské činnosti škol a školských poradenských zařízení a k užší spolupráci škol s pedagogicko- psychologickými poradnami a speciálně pedagogickými centry.

Spoluprací sociálních partnerů (školy, poradenských zařízení, zákonných zástupců i samotných žáků) dojde k maximálnímu naplnění vzdělávacích možností všech dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami v podmínkách společného vzdělávání.¹⁴

Oblast sociálního zabezpečení - přehled systému sociálního zabezpečení

Systém státní sociální podpory je upraven zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o státní sociální podpoře). Zabezpečuje adresnou pomoc rodinám s nezaopatřenými dětmi ve stanovených sociálních situacích, na jejichž řešení rodina vlastními silami a prostředky nestačí. Jedná se o různé obtížné životní situace, jako je například nedostatečný příjem, péče o novorozence nebo malé dítě, péče o dítě se zdravotním

¹⁴ Krajský úřad LK, odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu

postižením, neúplnost rodiny apod. Systém rovněž přispívá na náklady na bydlení rodinám a jednotlivcům s nízkými příjmy.

Systém pomoci v hmotné nouzi je upraven zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Upravuje podmínky poskytování pomoci fyzickým osobám při zajištění základních životních podmínek. Hlavním smyslem systému pomoci v hmotné nouzi je motivovat k aktivní snaze zajistit si prostředky k uspokojování základních životních potřeb a zabránit sociálnímu vyloučení. Stanovuje, že každá osoba má nárok na poskytnutí základních informací, které vedou nejenom k řešení její současné situace, ale i k předcházení vzniku hmotné nouze. Rozhodnutí a výplatu dávek prováděly do konce roku 2011 pověřené obecní úřady, od roku 2012 je tato agenda (současně s dávkami pro osoby se zdravotním postižením a příspěvkem na péči) zajišťována Úřadem práce ČR.

Dávky pro osoby se zdravotním postižením jsou upravené zákonem č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Tyto dávky, tj. příspěvek na mobilitu a příspěvek na zvláštní pomůcku, zavedené od roku 2012, nahradily dosavadní systém výplaty dávek pro těžce zdravotně postižené občany, upravené vyhláškou Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení. Zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o sociálních službách) byl od roku 2007 zaveden příspěvek na péči.

Dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky pro osoby se zdravotním postižením a příspěvek na péči ¹⁵

Systém pomoci v hmotné nouzi upravuje zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a další právní předpisy, zejména zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů a vyhláška č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi.

Je jedním z opatření, kterými Česká republika bojuje proti sociálnímu vyloučení.

V systému pomoci v hmotné nouzi rozlišujeme tyto dávky:

Příspěvek na živobytí – je základní dávkou pomoci v hmotné nouzi, která pomáhá osobě či rodině při nedostatečném příjmu. Nárok na příspěvek vzniká, pokud po odečtení přiměřených

¹⁵ Web Ministerstva práce a sociálních věcí. Dostupné na: <https://www.mpsv.cz/web/cz/pomoc-v-hmotne-nouzi>

nákladů na bydlení nedosahuje příjem této osoby či rodiny částky živobytí. Ta je stanovena pro každou osobu individuálně, a to na základě hodnocení její snahy a možností. Pro stanovení živobytí rodiny se jednotlivé částky živobytí osob sčítají. Částka živobytí se odvíjí od částek existenčního a životního minima.

Částka živobytí osoby se zvyšuje, pokud zdravotní stav osoby vyžaduje podle doporučení příslušného odborného lékaře zvýšené náklady na dietní stravování.

Výše příspěvku na živobytí se stanovuje jako rozdíl mezi živobytím osoby či rodiny a jejich příjmem, od kterého se odečtou přiměřené náklady na bydlení. (Přiměřené náklady na bydlení jsou odůvodněné náklady na bydlení, maximálně však do výše 30 %, v Praze 35 %, příjmu osoby či rodiny).

Doplatek na bydlení – řeší nedostatek příjmů k uhrazení nákladů na bydlení tam, kde nestačí vlastní příjmy osoby či rodiny včetně příspěvku na bydlení ze systému státní sociální podpory. Jako případ hodný zvláštního zřetele se vždy považuje ubytování v pobytových sociálních službách (např. azylový dům, domov pro seniory, chráněné bydlení).

Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení (tj. nájmu, služeb s bydlením spojených a nákladů za dodávky energií) zůstala osobě či rodině částka živobytí.

Mimořádná okamžitá pomoc se poskytuje osobám s nízkými příjmy, které se ocitnou v takových situacích, jež je nutné bezodkladně řešit. Zákon stanoví šest takových situací:

- nejsou splněny podmínky pro poskytnutí opakovaných dávek, ale v případě neposkytnutí pomoci osobě hrozí vážná újma na zdraví,
- postižení vážnou mimořádnou událostí (živelní pohroma, ekologická havárie, požár apod.),
- hrozba sociálního vyloučení (návrat z vězeňského nebo ústavního zařízení a z pěstounské péče po dosažení zletilosti nebo po ukončení léčby chorobných závislostí),
- nedostatek prostředků k úhradě jednorázového výdaje spojeného např. se zaplacením poplatku za vystavení duplikátů osobních dokladů nebo v případě ztráty peněžních prostředků,
- k nákupu či opravě předmětů dlouhodobé potřeby

- k uhrazení odůvodněných nákladů vznikajících v souvislosti se vzděláním nebo se zájmovou činností nezaopatřených dětí a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí.

Dávky pro osoby se zdravotním postižením¹⁶

Dávky pro osoby se zdravotním postižením jsou upraveny zákonem č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením“) a vyhláškou č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 388/2011 Sb.“).

Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením upravuje příspěvek na mobilitu, příspěvek na zvláštní pomůcku, průkaz osoby se zdravotním postižením a některé benefity, které z něj vyplývají.

Příspěvek na mobilitu a příspěvek na zvláštní pomůcku, zavedené od roku 2012, nahradily dosavadní systém výplaty dávek pro těžce zdravotně postižené občany (např. příspěvek na provoz motorového vozidla, příspěvky na zakoupení, celkovou opravu a zvláštní úpravu motorového vozidla, příspěvek na individuální dopravu, příspěvek na úpravu bytu aj.). Zákon o sociálních službách platný od roku 2007 zavedl příspěvek na péči. Na tuto dávku má nárok osoba, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje v zákonem stanoveném rozsahu pomoc jiné fyzické osoby při péči o vlastní osobu a při zajištění soběstačnosti. Osoba může z příspěvku na základě vlastní svobodné volby hradit profesionální sociální službu nebo jej použít k pokrytí nezbytných nákladů při zajištění péče v rodině.

Příspěvek na mobilitu je opakující se nároková dávka, která je určena osobě starší 1 roku:

- která má nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením ZTP nebo ZTP/P podle pravidel od 1. 1. 2014,
- která se opakovaně v kalendářním měsíci za úhradu dopravuje nebo je dopravována,
- které nejsou poskytovány pobytové sociální služby podle zákona o sociálních službách v domově pro osoby se zdravotním postižením, v domově pro seniory, v domově se zvláštním režimem nebo ve zdravotnickém zařízení ústavní péče,

¹⁶ Web Úřadu práce ČR. Dostupné na: <https://www.uradprace.cz/web/cz/davky-pro-ozp>

- z důvodů hodných zvláštního zřetele může být příspěvek na mobilitu přiznán i osobě, které jsou poskytovány pobytové sociální služby uvedené v předchozí odrážce,
- nárok na výplatu nenáleží za kalendářní měsíc, jestliže je oprávněné osobě po celý tento kalendářní měsíc poskytována zdravotní péče v průběhu hospitalizace.

Výše dávky: 550 Kč měsíčně.

Nárok na **příspěvek na zvláštní pomůcku** má osoba, která má:

- těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí nebo
- těžké sluchové postižení anebo
- těžké zrakové postižení

Těžká vada nosného nebo pohybového ústrojí, těžké sluchové nebo zrakové postižení musí být charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a zdravotní stav osoby nesmí vylučovat přiznání tohoto příspěvku. Za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav se pro tyto účely považuje nepříznivý zdravotní stav, který podle poznatků lékařské vědy trvá nebo má trvat déle než 1 rok.

Nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku poskytovaný na pořízení motorového vozidla nebo speciálního zádržního systému má osoba, která má těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí anebo těžkou nebo hlubokou mentální retardaci charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, a její zdravotní stav nevylučuje přiznání tohoto příspěvku. Okruh zdravotních postižení odůvodňujících přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku a zdravotní stavy vylučující jeho přiznání jsou uvedeny v příloze k zákonu o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením.

Podmínkou pro poskytnutí příspěvku na zvláštní pomůcku dále je, že:

- Osoba je starší 3 let (motorové vozidlo, úprava bytu), 15 let (vodící pes), 1 roku (všechny ostatní pomůcky).
- Zvláštní pomůcka umožní osobě sebeobsahu nebo ji potřebuje k realizaci pracovního uplatnění, k přípravě na budoucí povolání, k získávání informací, vzdělávání anebo ke styku s okolím.
- Osoba může zvláštní pomůcku využívat.
- Zvláštní pomůcka není zdravotnickým prostředkem, který je hrazen z veřejného zdravotního pojištění anebo je osobě zapůjčen příslušnou zdravotní pojišťovnou. Také nesmí jít o zdravotnický prostředek, který nebyl osobě uhrazen z veřejného zdravotního pojištění nebo zapůjčen zdravotní pojišťovnou z důvodu nedostatečné zdravotní indikace.

- Pokud je pomůckou motorové vozidlo, je také podmínkou, že se osoba opakovaně v kalendářním měsíci dopravuje a že je schopna řídit motorové vozidlo nebo je schopna být vozidlem převážena.

Seznam druhů a typů zvláštních pomůcek, na které je dávka určena, je obsažen ve vyhlášce č. 388/2011 Sb. Příspěvek se poskytuje i na pomůcku, která ve vyhlášce uvedena není, a to za podmínky, že jí krajská pobočka ÚP považuje za srovnatelnou s některou z pomůcek, která ve vyhlášce uvedena je.

Stanovení výše příspěvku na zvláštní pomůcku:

Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením rozlišuje, zda jde o pomůcku v ceně do nebo přes 10 000 Kč a speciální úpravu má pro motorové vozidlo.

Na pořízení zvláštní pomůcky v ceně nižší než 10 000 Kč se příspěvek na zvláštní pomůcku poskytne jen osobě, která má příjem (příjem s ní společně posuzovaných osob) nižší než 8násobek životního minima jednotlivce nebo životního minima společně posuzovaných osob. Výše příspěvku na zvláštní pomůcku se stanoví tak, že spoluúčast osoby činí 10 % z předpokládané nebo již zaplacené ceny zvláštní pomůcky, nejméně však 1 000 Kč. Z důvodů hodných zvláštního zřetele, zejména žádá-li osoba opakovaně o příspěvek na různé zvláštní pomůcky v ceně do 10 000 Kč, lze tento příspěvek poskytnout, i když příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných přesahuje výše uvedený násobek životního minima.

Výše příspěvku na pořízení zvláštní pomůcky, jejíž cena je vyšší než 10 000 Kč, se stanoví tak, že spoluúčast osoby činí 10 % z předpokládané nebo již zaplacené ceny zvláštní pomůcky. Jestliže osoba nemá dostatek finančních prostředků ke spoluúčasti, krajská pobočka ÚP určí nižší míru spoluúčasti, minimálně však 1 000 Kč.

Maximální výše příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení motorového vozidla činí 200 000 Kč, se zvyšujícím se příjmem se snižuje. Nejnižší výše dávky je 100 000 Kč.

Limity: Maximální výše příspěvku na zvláštní pomůcku činí 350 000 Kč; 400 000 Kč v případě příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení „plošiny“. Součet vyplacených příspěvků na zvláštní pomůcku nesmí v 60 kalendářních měsících po sobě jdoucích přesáhnout částku 800 000 Kč; 850 000 Kč, pokud v této době byl poskytnut příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení schodišťové plošiny.

Dlouhodobé ošetřovné¹⁷

Dlouhodobé ošetřovné je jednou z šesti dávek českého systému nemocenského pojištění (vedle nemocenského, ošetřovného, peněžité pomoci v mateřství, otcovské a vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství). Dávka umožňuje občanům zůstat doma v situaci, kdy budou pečovat o člena rodiny, u kterého ošetřující lékař zdravotnického zařízení poskytujícího lůžkovou péči (zpravidla nemocnice) rozhodl, že jeho zdravotní stav potřebuje po propuštění z hospitalizace domácí celodenní péči. Dlouhodobé ošetřovné rovněž poskytne prostor pro případné následné rozhodnutí rodiny, jak se o svého blízkého postarat v případě, kdy lze očekávat, že bude nadále vyžadovat péči. Jednou z možností by byla žádost o příspěvek na péči dle zákona o sociálních službách.

Příspěvek na péči¹⁸

Příspěvek na péči (dále jen „příspěvek“) se poskytuje osobám, které jsou z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu závislé na pomoci jiné fyzické osoby. Tímto příspěvkem se stát podílí na zajištění pomoci, která může být poskytována prostřednictvím sociálních služeb nebo jiných forem pomoci při zvládání základních životních potřeb osob. Náklady na příspěvek se hradí ze státního rozpočtu.

Příspěvek je poskytován na základě zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění (dále jen zákon o sociálních službách) a Vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen vyhláška č. 505/2006 Sb.).

Nárok na příspěvek má osoba uvedená v § 4 odst. 1 zákona o sociálních službách, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti podle § 8 téhož zákona, pokud jí tuto pomoc poskytuje osoba blízká nebo asistent sociální péče uvedený v § 83 téhož zákona nebo poskytovatel sociálních služeb, který je zapsán v registru poskytovatelů sociálních služeb podle § 85 odst. 1 téhož zákona, nebo dětský domov anebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu; nárok na příspěvek má tato osoba i po dobu, po kterou je jí podle zvláštního právního předpisu poskytována zdravotní péče v průběhu hospitalizace. Nárok na příspěvek nemá osoba mladší jednoho roku.

¹⁷ Web ČSSZ. Dostupné na: <https://www.cssz.cz/web/cz/dlouhodobé-osetřovné>

¹⁸ Web Ministerstva práce a sociálních věcí. Dostupné na: <https://www.mpsv.cz/web/cz/-/prispevek-na-peci>

Při posuzování stupně závislosti osoby se hodnotí schopnost zvládat tyto základní životní potřeby:

- mobilita,
- orientace,
- komunikace,
- stravování,
- oblékání a obouvání,
- tělesná hygiena,
- výkon fyziologické potřeby,
- péče o zdraví,
- osobní aktivity,
- péče o domácnost (péče o domácnost se neposuzuje u osob do 18 let).

Bližší vymezení schopností zvládat základní životní potřeby a způsob jejich hodnocení stanoví vyhláška č. 505/2006 Sb.

Výše příspěvku (§ 11 zákona č. 108/2006 Sb.)¹⁹

a) Výše příspěvku pro osoby do 18 let věku činí za kalendářní měsíc:

- 3 300 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost),
- 6 600 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost),
- jde-li o stupeň III (těžká závislost) 9 900 Kč, pokud osobě poskytuje pomoc poskytovatel pobytových sociálních služeb podle § 48, 49, 50, 51, 52 nebo dětský domov anebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu, 13 900 Kč v ostatních případech,
- jde-li o stupeň IV (úplná závislost) 13 200 Kč, pokud osobě poskytuje pomoc poskytovatel pobytových sociálních služeb podle § 48, 49, 50, 51, 52 nebo dětský domov anebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu, 19 200 Kč v ostatních případech.

b) Výše příspěvku pro osoby starší 18 let činí za kalendářní měsíc:

- 880 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost),
- 4 400 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost),

¹⁹ Web Ministerstva práce a sociálních věcí. Dostupné na: <https://www.mpsv.cz/web/cz/-/prispevek-na-peci>

- jde-li o stupeň III (těžká závislost) 8 800 Kč, pokud osobě poskytuje pomoc poskytovatel pobytových sociálních služeb podle § 48, 49, 50, 51, 52 nebo dětský domov anebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu, 12 800 Kč v ostatních případech,
- jde-li o stupeň IV (úplná závislost) 13 200 Kč, pokud osobě poskytuje pomoc poskytovatel pobytových sociálních služeb podle § 48, 49, 50, 51, 52 nebo dětský domov anebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu, 19 200 Kč v ostatních případech.

O příspěvku rozhoduje krajská pobočka Úřadu práce České republiky (ÚP ČR).

Nárok na příspěvek má osoba starší 1 roku, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti. Tyto stupně závislosti se hodnotí podle počtu základních životních potřeb, které tato osoba není schopna bez cizí pomoci zvládat.

Klasifikace zařízení sociálních služeb. Charakteristika vybraných typů zařízení sociálních služeb²⁰

- **domovy pro osoby se zdravotním postižením** – poskytují pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu zdravotního postižení, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby (v LK k 31. 7. 2020 registrováno 10 zařízení tohoto typu);
- **domovy pro seniory** – poskytují pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost zejména z důvodu věku, a jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby (v LK k 31. 7. 2020 registrováno 21 zařízení tohoto typu);
- **domovy se zvláštním režimem** – poskytují pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického duševního onemocnění nebo závislosti na návykových látkách, a osobám se stařeckou, Alzheimerovou a ostatními typy demencí, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Režim v těchto zařízeních při poskytování sociálních služeb je přizpůsoben specifickým potřebám těchto osob (v LK k 31. 7. 2020 registrováno 19 zařízení tohoto typu);

²⁰ Katalog sociálních služeb Libereckého kraje: <https://socialnisluzbylk.cz/sluzby/>

Registr poskytovatelů sociálních služeb:

http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1595857483919_1

- **chráněné bydlení** – pobytová služba poskytovaná osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu zdravotního postižení nebo chronického onemocnění včetně duševního onemocnění, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby; chráněné bydlení má formu skupinového, popřípadě individuálního bydlení (v LK k 31. 7. 2020 registrováno 9 zařízení tohoto typu);
- **azylové domy** – poskytují pobytové služby na přechodnou dobu osobám v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení (v LK k 31. 7. 2020 registrováno 8 zařízení tohoto typu);
- **domy na půl cesty** – poskytují pobytové služby na přechodnou dobu pro osoby do 26 let věku, které po dosažení zletilosti opouštějí školská zařízení pro výkon ochranné nebo ústavní výchovy, popřípadě pro osoby z jiných zařízení pro péči o děti a mládež (v LK k 31. 7. 2020 registrována 2 zařízení tohoto typu);
- **pečovatelská služba** je terénní nebo ambulantní služba poskytovaná osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, a rodinám s dětmi, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby, a to v přirozeném prostředí i ve specializovaných zařízeních (v LK k 31. 7. 2020 registrováno 45 poskytovatelů pečovatelských služeb).

Strategická část

„**Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením Libereckého kraje 2021-2024**“ (dále také jako „Krajský plán“ nebo „KPVP LK“) je koncepční dokument Libereckého kraje (dále také „LK“).

Cílem Krajského plánu je specifikovat a dále rozvíjet konkrétní opatření v oblasti podpory osob se zdravotním postižením (dále také „OZP“) na území Libereckého kraje.

Posláním Krajského plánu je pokračování koordinace v přístupu k problematice vyrovnávání příležitostí osob se zdravotním postižením na území Libereckého kraje v definovaných oblastech a konkrétními aktivitami. Plán navazuje na předchozí plán pro období 2017 – 2020, který již většinu témat a aktivit obsahoval, některá témata jsou doplněna nově. Posláním Krajského plánu je co nejvíce zohledňovat potřeby osob se zdravotním postižením, jakožto citlivé skupiny občanů, která je díky svému zdravotnímu handicapu specifickým způsobem znevýhodněna a potřebuje konkrétní, cílenou podporu v nejrůznějších oblastech každodenního života.

Zastupitelstvo Libereckého kraje schválením Krajského plánu vyjadřuje svůj záměr podporovat vytváření rovných podmínek pro občany se zdravotním postižením na území kraje a zlepšování kvality jejich života.

Výchozím dokumentem je Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015-2020 a na období 2021–2025 (dále jen „Národní plán“), jehož definitivní znění však bude známo až po vypořádání připomínek. Základním cílem a účelem Národního plánu je navázat na doposud realizovanou státní politiku v této oblasti, pokračovat v prosazování a podpoře integrace osob se zdravotním postižením a prostřednictvím konkrétních opatření naplňovat jednotlivé články Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením (dále jen „Úmluva“). Za tímto účelem bylo v uplynulém období postupně vypracováno, vládou schváleno a realizováno již šest Národních plánů, které formulovaly a nastavovaly politiku státu ve vztahu k osobám se zdravotním postižením a ve kterých byla stanovena konkrétní opatření, která byla pro dané období vytipována jako důležitá a prioritní.

Realizátoři a partneři Krajského plánu

Tvůrcem a faktickým realizátorem Krajského plánu je **Liberecký kraj**. Hlavním partnerem je **Národní rada osob se zdravotním postižením České republiky** (dále také „NRZP ČR“), dalšími partnery jsou zástupci profesních skupin působících v oblastech, které jsou obsahem Krajského plánu.

Liberecký kraj (LK) je orgánem veřejné moci, který vykonává svou agendu na základě zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajském zřízení). LK vykonává úkoly v samostatné působnosti uložené mu zákonem a vykonává zákonem stanovenou státní správu v oblasti přenesené působnosti.

Konkrétní odbory Krajského úřadu LK participující na přípravě a plnění KPVP byly stanoveny vzhledem k jejich zaměření, které souvisí s problematikou podpory osob se zdravotním postižením a zahrnuje dále uvedené tematické oblasti a konkrétní opatření.

- **Krajský úřad Libereckého kraje (KÚ LK):**
 - Odbor sociálních věcí
 - Odbor zdravotnictví
 - Odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu
 - Odbor dopravy
 - Odbor investic a správy nemovitého majetku
 - Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu
 - Odbor územního plánování a stavebního řádu
 - Odbor informatiky
- **NRZP ČR** je orgán s celostátní působností, který zastřešuje jednotlivé spolky osob se zdravotním postižením. V každém kraji má své regionální pracoviště. Poskytuje například registrované sociální služby dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, dále vytváří podmínky pro podporu a začleňování sociálně znevýhodněných skupin občanů. Podporuje vytváření rovných příležitostí a společenského, kulturního a především pracovního uplatnění s možností poskytování i zprostředkování služeb za účelem získání pracovního uplatnění a další související aktivity. Krajská NRZP je nejvyšším orgánem NRZP ČR na území kraje. V každém kraji je ustavena pouze jedna. V Libereckém kraji sídlí **pobočka NRZP ČR** v Liberci („NRZP LK“)
- **Národní institut pro integraci osob s omezenou schopností pohybu a orientace České republiky, o. s. („NIPI ČR, o. s.“)**, Krajské konzultační středisko se sídlem v Liberci – konzultace k projektovým dokumentacím, stavebním úpravám a bezbariérovým řešením přístupů, konzultace přímo na stavbách, stanoviska k projektové dokumentaci
- **KORID LK, spol. s r.o.**, jejímž vlastníkem je Liberecký kraj, byla založena v roce 2005 rozhodnutím zastupitelstva Libereckého kraje za účelem praktického zastupování a uskutečňování dopravních zájmů Libereckého kraje a zájmů jeho obyvatel. Společnost

se zabývá činností v oblasti integrace veřejné dopravy, zpracovává trvalou analýzu sítě veřejné dopravy a navrhuje nová koncepční řešení. Tvoří jízdní řády veřejné dopravy a změny projednává s obcemi, velkými zaměstnavateli, školami a dalšími subjekty. Zpracovává podněty ke změnám a reaguje na požadavky od občanů i institucí. Provozuje integrovaný dopravní systém IDOL, v němž spolupracuje se všemi participujícími dopravci

Struktura Krajského plánu, tematické oblasti

Krajský plán je sestaven jako koncepční dokument a je členěn na jednotlivé tematické oblasti, ve kterých jsou definovány jednotlivé cíle a opatření.

Problematika životních podmínek osob se zdravotním postižením je nadresortní a zasahuje do řady kompetenčních oblastí kraje.

Tematické oblasti Krajského plánu:

- Oblast sociálních věcí
- Osvětová činnost
- Oblast zpřístupňování staveb, dopravy a informací
- Oblast školství, vzdělávání
- Oblast zdravotnictví a zdravotní péče
- Oblast kultury, volnočasových aktivit a zaměstnanosti

Koordinace a monitorování KPVP

Cíle Krajského plánu vyjadřují stav, kterého má být prostřednictvím jednotlivých opatření či aktivit dosaženo. Pro úspěšnou realizaci aktivit je nezbytné pravidelné monitorování plnění a cílená koordinace celého procesu. To vyžaduje spolupráci všech, kteří se na realizaci plánu podílejí a kteří jsou u jednotlivých témat a opatření uvedeni jako garanti či realizátoři, případně partneři.

V rámci struktury Krajského úřadu Libereckého kraje funguje multidisciplinární pracovní skupina složená ze zástupců jednotlivých odborů Krajského úřadu, kteří jsou realizátoři, garanti či partneři tematických oblastí KPVP.

Jednání pracovní skupiny svolává koordinátor Krajského plánu (KKP).

Termín: dle potřeby, např. k projednání monitoringu Krajského plánu.

Monitoring: 1 x ročně (úkol: stanovit termín, zpracovat monitorovací zprávu a předložit příslušným orgánům LK).

Monitorovací zprávy: zpracovává koordinátor Krajského plánu společně s koordinátorem NRZP LK ve spolupráci s pracovní skupinou.

Podklady k monitorovacím zprávám: zpracovávají dotčené odbory KÚ LK a NRZP LK/ČR.

Zapojení cílové skupiny do procesu monitorování: zajistí NRZP LK ve spolupráci s KÚ LK.

Tematické oblasti Krajského plánu, cíle a opatření

Parametry jednotlivého tématu:

Téma, Cíle: název a oblast tématu, popis cíle (cílů).

Harmonogram: konkrétní termín, je-li znám, nebo „Průběžně“ (tzn. průběžné plnění).

Náklady: náklady na opatření Ne/Ano. Realizace Krajského plánu s sebou může nést konkrétní finanční náklady s nutností dílčího rozpočtu v rámci dopadu na rozpočet Libereckého kraje.

Rozpočet: výše celkového rozpočtu na realizaci opatření, pokud je známa, jinak dle alokace v konkrétním období, dle schválených projektů, apod. Předpokládané konkrétní finanční náklady na aktivity (pokud jsou známy) jsou definovány v jednotlivých konkrétních opatřeních v tematických oblastech 1 - 6 a mohou se měnit v průběhu realizace. Realizace bude podmíněna disponibilitou finančních prostředků.

Garant, realizátor, partneři: garant opatření (odbor KÚ LK), realizátoři, příp. partneři KP (jak z KÚ LK, tak externí subjekty).

Opatření (aktivity): podrobný popis opatření a realizace.

1. Oblast sociálních věcí

č.	1.1
Téma (název)	Zvýšení dostupnosti ambulantních a terénních služeb pro seniory se sníženou soběstačností, osoby se zdravotním postižením (ZP) a další osoby vyžadující podporu
Cíl (e)	• Vychází ze SPRSS LK 2021-2023 – Strategický cíl č. 1: Zvýšení dostupnosti ambulantních a terénních služeb pro seniory se sníženou soběstačností, osoby se ZP a další osoby vyžadující podporu • Jedná se o podporu, rozvoj a zvýšení dostupnosti služeb, které umožní žít osobám vyžadujícím podporu druhé osoby co nejdéle v přirozeném prostředí rodiny nebo původní komunity, a to i osobám v seniorském věku, které mají nějaký zdravotní handicap a vysokou míru podpory. V souvislosti s možností osob co nejdéle setrvat ve svém domácím prostředí je nezbytné zajistit podporu pečujícím osobám
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ano
Rozpočet	Bude specifikován průběžně v rámci spolufinancování sociálních služeb LK (dotace MPSV dle z. č. 108/2006 Sb. o sociálních službách a dotace z rozpočtu LK na účel dle §10a, odst. 2 z. č. 250/2000 Sb. – tj. dotace nebo návratné finanční výpomoci na základě žádosti)

Související legislativa	Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů Vyhlášení dotačního řízení Libereckého kraje na příslušný rok
Realizátor	KÚ LK - odbor sociálních věcí (ORFSS)

Opatření (aktivity):

- Opatření jsou vázána na jednotlivé Karty aktivit dle Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb. Zvyšování dostupnosti terénní péče je nezbytné především z důvodu humanizace služeb a za účelem zajištění dlouhodobého financování sociálních služeb. Jejich nedostupnost pro OZP a seniory by mohla vést ke zbytnému využívání pobytových služeb a k exponenciálnímu růstu nákladů na tento typ péče.

Důležitou součástí kvalitního života i naplnění práva na nezávislý život v komunitě je setrvání ve svém přirozeném domácím prostředí. K tomu je však potřeba vysoká míra soběstačnosti. Pokud tomu tak není, je potřebná dopomoc a podpora zajišťována nabídkou sociálních služeb nebo prostřednictvím pečujících osob, a to zejména z řad rodiny, ale i přátel či sousedů. Právě pomoc tzv. neformálních pečujících, většinou z řad rodinných příslušníků patří k nejdůležitějším formám pomoci při zajišťování dlouhodobé péče v domácím prostředí. Vysoká náročnost spojená s péčí o osobu blízkou se promítá nejen do života potřebné osoby, ale také do všech aspektů života ostatních členů rodiny. Tato činnost znamená pro pečující osoby zpravidla vysokou psychickou i fyzickou zátěž, nedostatek volného času, často i omezení vlastní výdělečné činnosti. Proto je v rámci jejich podpory potřebné, aby byly zahrnuty jako cílová skupina sociálních služeb a mohly využívat zejména služby poradenské a odlehčovací. Dále je potřebné zajistit i vyšší podporu pečujících osob v rámci důchodového zabezpečení, neboť i přes to, že se do celkové doby pojištění nutně pro získání nároku na důchod započítává období poskytování péče, je výše starobních důchodů pečujících osob často velice nízká, což se do značné míry odráží i na kvalitě jejich života.

č.	1.2
Téma (název)	Podpora integrace osob se zdravotním postižením do běžného života přirozenými formami umožňujícími běžný život v komunitě – terénní a ambulantní služby (včetně seniorů se zdravotním postižením)
Cíl (e)	• SPRSS LK 2021-2023 – Strategický cíl č. 3: Podpora integrace osob se zdravotním postižením do běžného života přirozenými formami umožňujícími běžný život v komunitě • Smyslem je podpora především takových ambulantních a terénních služeb, které usnadní osobám se ZP, a to včetně rodin dětí s postižením,

	děti a mládeže, zapojit se do života většinové populace. Jedná se však i o takové služby, které umožní členům rodiny pečujícím o osoby se ZP využít pomoc profesionálních sociálních služeb ve prospěch aktivnějšího pracovního i osobního života
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ano
Rozpočet	Bude specifikován průběžně v rámci spolufinancování sociálních služeb LK
Související legislativa	Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů Vyhlášení dotačního řízení Libereckého kraje na příslušný rok
Realizátor	KÚ LK - odbor sociálních věcí (ORFSS)

Opatření (aktivity):

- Opatření jsou vázána na jednotlivé Karty aktivit dle Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb

č.	1.3
Téma (název)	Podpora zvýšení dostupnosti pobytových sociálních služeb pro osoby, které nemohou žít samostatně v běžné komunitě z důvodu jejich zdravotního a duševního stavu (osoby s neurodegenerativním onemocněním (dementia), osoby s chronickým duševním onemocněním s problémovým chováním, osoby s poruchami autistického spektra a s kombinovanými vadami)
Cíl (e)	• Podpora zvýšení dostupnosti pobytových, nejlépe malokapacitních sociálních služeb pro osoby, které nemohou žít samostatně v běžné komunitě z důvodu jejich zdravotního a duševního stavu - osoby s chronickým duševním onemocněním s problémovým chováním • Podpora zvýšení dostupnosti pobytových sociálních služeb pro osoby, které nemohou žít samostatně v běžné komunitě z důvodu jejich zdravotního a duševního stavu – osoby s neurodegenerativním onemocněním (dementia) • Podpora zvýšení dostupnosti pobytových sociálních služeb pro osoby, které nemohou žít samostatně v běžné komunitě z důvodu jejich zdravotního a duševního stavu – osoby s poruchami autistického spektra s problémovým chováním
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ano
Rozpočet	Bude specifikován průběžně v rámci spolufinancování sociálních služeb LK

Související legislativa	Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů Vyhlášení dotačního řízení Libereckého kraje na příslušný rok
Realizátor	KÚ LK - odbor sociálních věcí (ORFSS)

Opatření (aktivity):

- Opatření jsou vázána na jednotlivé Karty aktivit dle Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb

č.	1.4
Téma (název)	Podpora realizace projektu Euroklíč na území Libereckého kraje.
Cíl (e)	• Rozšiřování seznamu veřejně přístupných míst vhodných pro instalaci Eurozámků na území Libereckého kraje na základě návrhu NRZP ČR • Finanční podpora instalace Eurozámků na veřejně přístupných zařízeních v kraji dle předloženého návrhu NRZP ČR formou dotace z rozpočtu LK, kapitoly Transfery, odboru sociálních věcí
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ano
Rozpočet	Alokace prostředků v rozpočtu LK, odboru sociálních věcí je aktuálně 80.000 Kč/rok na osazení nových míst Eurozámků a financování vzniku adekvátního počtu nových Euroklíčů
Související legislativa	Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení). Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
Realizátor	KÚ LK - odbor sociálních věcí

Opatření (aktivity):

- 1x ročně zástupci NRZP ČR předloží aktualizovaný seznam míst osazených Euroklíčem²¹ v Libereckém kraji a předloží seznam míst vhodných k osazení Euroklíči pro další období.
- Po projednání v pracovní skupině pro tvorbu KPVP bude návrh NRZP ČR předložen s žádostí o podporu Libereckému kraji. LK dosud každoročně přispívá částkou 80.000 Kč formou individuální dotace na osazení nových míst Eurozámků a financování nových Euroklíčů. Euroklíče jsou distribuovány osobám se zdravotním postižením a osobám pečujícím o děti do tří let přes distribuční místa uvedená na webu „www.eurokeycz.com“. Po ukončení období realizace projektu předkládá NRZP ČR závěrečnou zprávu, jak bylo s finančními prostředky naloženo. Dotace bude poskytována i v období 2021 – 2024.

²¹ Bližší informace k projektu Euroklíč: http://www.eurokeycz.com/13_kraje.html

č.	1.5
Téma (název)	SENIORSKÁ OBÁLKA pro Liberecký kraj
Cíl (e)	Zefektivnění zásahu složek Integrovaného záchranného systému v místě bydliště. Seniorská obálka s I.C.E. formulářem pomáhá v důležitých, život ohrožujících situacích, urychluje rozhodování, jak postupovat při záchraně života, především u osamocené žijících osob se zdravotním postižením a seniorů, kteří se dostanou do mimořádné nouze. V přípravě je verze kartičky, kterou lze nosit při sobě
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ano
Rozpočet	Konkrétní výše podpory bude projednána v orgánech LK
Související legislativa	Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Realizátor	MPSV ČR - Krajská koordinátorka pro LK, partneři: KÚ LK - odbor sociálních věcí, Český červený kříž v Jablonci nad Nisou, Městská policie Liberec, Policie ČR – ÚO Liberec, Hasičský záchranný sbor LK, obce

Opatření (aktivita):

- Liberecký kraj se již v roce 2019 připojil k projektu Ministerstva práce a sociálních věcí „Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň“, v jehož rámci je pro seniory vytvořena pro případ nouze tzv. „Seniorská obálka“²² s I.C.E. formulářem (I.C.E.: mezinárodní označení „In Case of Emergency“ – „V případě ohrožení“). Na I.C.E. formuláři, umístěném v průhledné plastové obálce jsou uvedeny důležité informace pro rychlou a účinnou první pomoc jako osobní údaje, medikace, alergie, kontakt na ošetřujícího lékaře, kontakty na blízké osoby apod. Obálka má být dle jednotné metodiky umístěna vždy na vnitřní straně vstupních dveří do domácnosti nebo na lednici. I.C.E. formulář Libereckého kraje je k dispozici i ke stažení na jeho webových stránkách. Prostřednictvím MPSV ČR - Krajské koordinátorky pro LK Bc. Pavly Řečtáčkové je realizována distribuce do zapojených obcí (v době přípravy KPVP cca 30 obcí). Dále probíhá distribuce přes Český červený kříž, pobočka Jablonec nad Nisou a další partnery, viz výše. Do budoucna se jedná o partnerství s Krajskou nemocnicí Liberec, a.s.

²² Seniorská obálka pro Liberecký kraj: <https://kancelar-hejtmana.kraj-lbc.cz/page808/tiskove-zpravy/seniorska-obalka-urychli-pomoc-osamelym-starsim-lidem-i-v-nbsp-libereckem-kraji-n846967.htm>

- MPSV připravuje verzi I.C.E. formuláře i ve formě kartičky, kterou budou moci senioři a OZP nosit při sobě.

2. Osvětová činnost

č.	2.1
Téma (název)	Doplňování informačního systému s cílem zvýšení informovanosti mezi osobami zdravotně postiženými – jednotlivci i organizacemi, aktivní komunikace a propagace témat týkajících se problematiky OZP směrem k veřejnosti
Cíl (e)	• Informování o aktuálních tématech problematiky osob se zdravotním postižením (např. příklady dobré praxe) prostřednictvím regionálního tisku, rozhlasu a televize • Využití stávajících komunikačních kanálů: web Libereckého kraje, Facebook LK, jejichž prostřednictvím je možné zvýšit informovanost veřejnosti, rozšiřování povědomí veřejnosti o osobách se zdravotním postižením atd. • Sociální služby budou srozumitelnou formou prezentovány široké veřejnosti (web Libereckého kraje, elektronický Katalog sociálních služeb Libereckého kraje - viz webové stránky Libereckého kraje) • Propagace projektu Česko svítí modře (web LK, nasvícení budovy LK)
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ano
Rozpočet	Dle alokace v rozpočtu LK
Související legislativa	Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách Zákon č. 99/2019 Sb., o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací
Realizátor	KÚ LK - odbor sociálních věcí (ORFSS, OSP, KKP), NRZP ČR a NRZP LK

Opatření (aktivity):

- Odbor sociálních věcí provozuje elektronický Katalog sociálních služeb Libereckého kraje. Webový portál byl spuštěn v prosinci 2019 a je dostupný na www.socialnisluzbylk.cz. Jako mobilní aplikace ke stažení do mobilu zde: <https://play.google.com/store/apps/details?id=cz.smartgis.kissos.liberec> nebo prostřednictvím QR kódu zde:

APLIKACE: SOCIÁLNÍ SLUŽBY LK

Katalog sociálních služeb je určen široké veřejnosti, zejména potenciálním uživatelům sociálních služeb, rodinným příslušníkům, osobám blízkým, ale také může být přínosem pro odborné pracovníky na obcích, kraji či pro poskytovatele sociálních služeb. Především odborní pracovníci mohou katalog využít jako nástroj pro poskytnutí kvalitního základního sociálního poradenství potenciálním uživatelům služeb.

Informovanost o aktuálních tématech problematiky osob se zdravotním postižením zajišťuje NRZP LK ve spolupráci s LK a poskytovateli služeb pro OZP. LK na svých webových stránkách zveřejňuje informace k tématice osob se zdravotním postižením, NRZP LK je aktivním partnerem.

NRZP LK je aktivním partnerem ve zjišťování potřeb svých členů a dalších zástupců komunity osob se zdravotním handicapem v Libereckém kraji a současně je pojítkem mezi Krajským úřadem Libereckého kraje a Národní radou osob se zdravotním postižením ČR. V oblasti zvyšování informovanosti o problematice OZP vůči veřejnosti úzce spolupracuje s koordinátorem Krajského plánu vyrovnávání příležitostí Libereckého kraje, se kterým projednává danou oblast.

Liberecký kraj je také každoročním partnerem projektu Česko svítí modře – viz <http://www.nadejeproautismus.cz/osveta/cesko-sviti-modre/>, zveřejňuje tiskovou zprávu o konání projektu na webu Libereckého kraje, koordinuje a financuje nasvícení budovy Krajského úřadu v rámci každoroční osvětové kampaně.

Osvětová kampaň „Česko svítí modře“ vznikla jako první projekt platformy NADĚJE PRO AUTISMUS v roce 2014, kdy se konal I. ročník. Jejím cílem je **zvýšit povědomí veřejnosti o problematice poruch autistického spektra (PAS) neboli autismu**. Celorepubliková

kampaň je každoročně **oficiálně zahajována dnem 2. dubna**, který je OSN vyhlášen jako Světový den zvýšení povědomí o autismu – WAAD, a trvá až do konce měsíce dubna.

3. Oblast zpřístupňování staveb, dopravy a informací

č.	3.1
Téma (název)	Provádět metodickou činnost a poradenství vůči obecním stavebním úřadům ve sféře obecných technických požadavků zabezpečujících bezbariérové užívání staveb a zpřístupňování staveb pro osoby se zdravotním postižením
Cíl (e)	• Zajištění metodické činnosti prostřednictvím odborných pracovních porad pro stavební úřady LK • Zajištění přenosu informací o změnách platné legislativy ČR a metodických doporučeních na odborných poradách pro stavební úřady LK • Při rekonstrukci infrastruktury veřejné dopravy bude dodržována platná legislativa v oblasti přístupnosti staveb. Bude podporováno zavádění vhodných informačních a orientačních systémů (vizuální, audiovizuální signalizační tabule na zastávkách, terminálech, nástupištích apod.) – tento cíl je zčásti v kompetenci ORP
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ne
Rozpočet	-
Související legislativa	Zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)
Realizátor	KÚ LK - odbor územního plánování a stavebního řádu, odbor dopravy, KORID LK, spol. s r.o., ORP

Opatření (aktivity):

- Odbor územního plánování a stavebního řádu KÚ LK bude předávat informace, které se týkají změn legislativy ve sféře obecných technických požadavků zabezpečujících bezbariérové užívání staveb a zpřístupňování staveb pro osoby se zdravotním postižením, případně materiály zpracované Národním institutem pro integraci osob s omezenou schopností pohybu a orientace České republiky, o. s. („NIPI ČR, o. s.“) prostřednictvím stavebních úřadů i projektantům – autorizovaným osobám, kteří zpracovávají dokumentace pro řízení vedená stavebními úřady. Každoročně probíhá na KÚ LK valná hromada ČKAIT (Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě), kde bude možná účast NIPI ČR, o.s. s příspěvkem k tématu

obecných technických požadavků ohledně bezbariérovosti a zpřístupňování staveb (minimálně 1x za období realizace)

- Zajistit přenos dostupných informací do dopravní koncepce v rámci regionů i kraje
- Realizovat setkání odboru dopravy, příp. dalších zainteresovaných stran se zástupci organizací OZP Libereckého kraje s cílem vymezit slabá místa v dopravním systému LK z hlediska využitelnosti osobami s omezenou schopností pohybu a orientace, výstupy ze setkání zohledňovat při plánování dopravních tras apod.

č.	3.2
Téma (název)	Zvyšování informovanosti o přístupnosti budov, které využívají v rámci své činnosti organizace zřizované Libereckým krajem
Cíl (e)	Aktualizace informací o bezbariérovosti budov příspěvkových organizací Libereckého kraje na webových stránkách LK
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ne
Rozpočet	-
Související legislativa	Zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)
Realizátor	KÚ LK - odbor investic a správy nemovitého majetku

Opatření (aktivita):

- Průběžně zajišťovat zveřejnění informací o bezbariérovosti budov příspěvkových organizací Libereckého kraje na webových stránkách (Odbor investic a správy nemovitého majetku) prostřednictvím odkazu – prolinku na hlavní stránce webu Libereckého kraje.²³
- Seznam organizací: <http://krajsky-urad.kraj.lbc.cz/prispevkove-organizace>

²³ Bezbariérovost objektů příspěvkových organizací LK: <http://investice-sprava.kraj-lbc.cz/Bezbarierovost-objektu-prispevkovych-organizaci-LK>

č.	3.3
Téma (název)	Dosažení bezbariérového přístupu v dopravních prostředcích v Libereckém kraji, označování nízkopodlažních spojů a zastávek s bezbariérovým nástupem a výstupem
Cíl (e)	• V souladu se zákonem č. 194/2010 Sb. (Z. o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů) při vypisování výběrových či nabídkových řízení od dopravců důsledně vyžadovat, aby nové veřejné dopravní prostředky splňovaly podmínku bezbariérového přístupu • Dodržování podmínky stanovené v rámci veřejné zakázky pro výběr dopravců ve veřejné linkové dopravě v Libereckém kraji, kdy při zahájení plnění novým dopravcem v období nejpozději 2019+, musí být určité procento vozů nízkopodlažních* • V rámci integrovaného dopravního systému Libereckého kraje označovat v jízdních řádech garantované nízkopodlažní spoje a zastávky splňující nároky na bezbariérový nástup a výstup
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ano
Rozpočet	Není možné předem stanovit
Související legislativa	Zákon č. 194/2010 Sb. o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů
Realizátor	KÚ LK – odbor dopravy (oddělení dopravní obslužnosti), KORID LK, spol. s r.o.

* V oblasti Liberecko (vnitřní dopravce) je garance min. 60 % nízkopodlažních vozidel s předpokladem dalšího růstu v prvních letech kontraktu.

V oblasti Jablonecko (VZ: BusLine LK) je garance min. 75 % nízkopodlažních vozidel.

V oblasti Turnovsko-Semilsko (VZ: BusLine LK) je garance min. 75 % nízkopodlažních vozidel.

Zbývá zajištění v oblasti Českolipsko, kde dosud dlouhodobý smluvní vztah uzavřen nebyl. (Zajištěno je 20 % nízkopodlažních vozidel.)

Opatření (aktivity):

Uvedení podmínky bezbariérového přístupu do zadávacího řízení veřejné zakázky – požadavek objednatele, tzn. Libereckého kraje na Standardy kvality. Předpokladem je realizace a dokončení veřejné zakázky a uzavření dlouhodobé smlouvy s autobusovými dopravci.

Při sestavování a přípravě jízdních řádů budou definovány podmínky. Příprava jízdních řádů. Zajišťuje odbor dopravy KÚ LK a KORID LK, spol. s r.o.

č.	3.4
Téma (název)	Dopravní prvky.
Cíl (e)	Doplňování orientačních prvků na chodnících a přechodech pro chodce, bezbariérové úpravy chodníků a přechodů, budování středových ostrůvků a klopených obrub pro nevidomé
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ano
Rozpočet	Není možné předem stanovit
Související legislativa	Zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)
Realizátor	Primárně obecní úřady, možno konzultovat na KÚ LK, odboru dopravy (oddělení dopravní obslužnosti)

Opatření (aktivita):

- V rámci nových dopravních staveb průběžně vytvářet bezbariérovost.
- Místní úpravy pro odstranění bariér nebo zvýšení bezpečnosti osob na základě podnětů veřejnosti.

Obě výše uvedená opatření jsou primárně věcí obcí, obce mohou žádat o dotace na uvedené prvky Státní fond dopravní infrastruktury (SFDI).

č.	3.5
Téma (název)	Bezbariérové úpravy železničních a autobusových zastávek
Cíl (e)	• Vyžadovat bezbariérové úpravy u železničních a autobusových zastávkových prostorů, u železniční dopravy instalace schodišťových plošin a výtahů. Zajistit návaznost bezbariérové dopravní cesty v přestupních terminálech • Vyhodnocení a úprava podle přepravních průzkumů a podnětů veřejnosti
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ano
Rozpočet	Není možné předem stanovit
Související legislativa	Vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb
Realizátor	KÚ LK – odbor dopravy, KORID LK, spol. s r.o.

Opatření (aktivita):

- Zpracování plánu dopravní obslužnosti pro následující období, včetně projektů přestavby terminálů, zastávek, a to podle stupně priority s ohledem na informace koordinátorů NRZP ČR.
- Provádění dozoru při realizacích přestaveb dopravních terminálů a nádraží a připomínkování překážek zjištěných během realizace probíhá přes KORID LK, spol. s r.o.

č.	3.6
Téma (název)	Zvyšování přístupnosti informací a elektronických služeb veřejné správy pro osoby se zdravotním postižením
Cíl (e)	V souladu se zákonem č. 99/2019 Sb. o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací, změnou zákona č. 365/2000 Sb. o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů a vyhláškou č. 64/2008 Sb. o formě uveřejňování informací souvisejících s výkonem veřejné správy prostřednictvím webových stránek pro osoby se zdravotním postižením (vyhláška o přístupnosti) opatřit webové stránky kraje mapou webu pro zlepšení orientace a zvýšení dostupnosti zveřejněných informací
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ne
Rozpočet	-
Související legislativa	Zákon č. 99/2019 Sb. o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací Změna zákona č. 365/2000 Sb. o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů Vyhláška č. 64/2008 Sb. o formě uveřejňování informací souvisejících s výkonem veřejné správy prostřednictvím webových stránek pro osoby se zdravotním postižením (vyhláška o přístupnosti)
Realizátor	KÚ LK – odbor informatiky

Opatření (aktivity):

- V rámci školení editorů webu LK budou zahrnuty informace k zákonu č. 99/2019 Sb. o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací.
- Metodické vedení a aktivní řešení případných problémů a nedostatků v souvislosti s výše uvedeným zákonem.
- Webové stránky Libereckého kraje budou opatřeny mapou webu.

4. Oblast školství, vzdělávání

č.	4.1
Téma (název)	Bezbariérovost v krajských školách a školských zařízeních.
Cíl (e)	Důraz na zajištění bezbariérovosti při opravách, rekonstrukcích a stavbě nových objektů škol zřizovaných LK
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ano
Rozpočet	Finanční náklady budou konkrétně vyčísleny v projektové dokumentaci. V některých případech indikovaných a doporučených ŠPZ (školské poradenské zařízení) možno čerpat prostředky z podpůrných opatření. Do výše disponibilních finančních prostředků
Související legislativa	Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení). Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných v platném znění
Administrátor	KÚ LK – odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu

Opatření (aktivity):

- Ve SŠ zřizovaných LK požadovat v projektech na opravu a rekonstrukci zajištění bezbariérovosti.
- Průběžně aktualizovat na webu Libereckého kraje seznam škol a školských zařízení zřizovaných LK, která mají bezbariérový přístup a splňují tak předpoklady pro společné vzdělávání dětí a žáků.
- Bezbariérovost objektů příspěvkových organizací LK.²⁴

č.	4.2
Téma (název)	Zveřejnění seznamu ŠPZ (školské poradenské zařízení) Libereckého kraje s konkrétním zaměřením
Cíl (e)	Informovanost široké veřejnosti ohledně možností vzdělávání a poradenství pro žáky se SVP (speciální vzdělávací potřeby)
Harmonogram	1x ročně
Náklady	Ne
Rozpočet	-
Související legislativa	Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních v platném znění Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných v platném znění

²⁴ Bezbariérovost objektů příspěvkových organizací LK: <http://investice-sprava.kraj-lbc.cz/Bezbarierovost-objektu-prispevkovych-organizaci-LK>

Realizátor	KÚ LK – odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu
-------------------	---

Opatření (aktivity):

Cílem je zveřejnit a 1x ročně aktualizovat na webových stránkách Libereckého kraje formou výročních zpráv seznam ŠPZ Libereckého kraje s konkrétním zaměřením a tím usnadnit rodičům a veřejnosti orientaci v poradenském systému při řešení a organizaci vzdělávání dětí a žáků se SVP.

č.	4.3
Téma (název)	Legislativní změny ve vzdělávání žáků se specifickými vzdělávacími potřebami, dostupný poradenský systém
Cíl (e)	• Zavést do praxe škol legislativní změny ve vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami • Vytvářet ve školách všech stupňů i typů podmínky pro individuální přístup a rozvoj všech dětí, žáků a studentů • Zavést do školské poradenské praxe legislativní změny ve vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami • Nastavit rovnoměrně dostupný poradenský systém
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ne
Rozpočet	-
Související legislativa	Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných v platném znění
Realizátor	KÚ LK – odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu

Opatření (aktivity):

- Uvést do praxe podpůrná opatření pro zajištění rovného přístupu k dětem, žákům a studentům. Zajistit další komplexní vzdělávání pedagogických pracovníků v souvislostech nových právních předpisů.
- Podporovat speciální školy pro zdravotně postižené děti a žáky, případně formy skupinové integrace pro žáky, jejichž individuální integrace vzhledem k míře postižení, socializaci a dalším faktorům není prospěšná rozvoji dítěte.
- Podpořit rovnoměrné a efektivní využívání sítě tříd zřizovaných podle § 16 odst. 9 školského zákona s důrazem na skutečné potřeby a dostupnost.
- Podporovat vzdělávání poradenských pracovníků při zavádění legislativních změn vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami.

- Udržet poradenský systém i na úrovni obcí s rozšířenou působností.
- Přizpůsobit poradenská pracoviště a profilaci odborníků školských poradenských zařízení aktuálním potřebám společného vzdělávání.
- Podporovat možnosti systematického a dlouhodobého působení pracovníků školních poradenských pracovišť ve všech jeho funkcích.

č.	4.4
Téma (název)	Dotační program v rámci Dotačního fondu Libereckého kraje č. 4.7: „Podpora kompenzačních pomůcek pro žáky s podpůrnými opatřeními“
Cíl (e)	Dofinancování potřebných podpůrných opatření pro děti, žáky a studenty v LK
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ano
Rozpočet	Alokace dle schváleného rozpočtu LK
Související legislativa	Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů Statut dotačního fondu Libereckého kraje
Realizátor	LK – odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu

Opatření (aktivita):

Dotační program č. 4.7 „Podpora kompenzačních pomůcek pro žáky s podpůrnými opatřeními“. Žádat lze na základě zařazení dítěte, žáka nebo studenta dle druhů speciálních vzdělávacích potřeb a dle stupně postižení, které vychází z diagnostiky poradenského zařízení (PPP, SPC) a musí odpovídat také vykázaným údajům v zahajovacím výkazu školního roku.

5. Oblast zdravotnictví a zdravotní péče

č.	5.1
Téma (název)	Podpora poskytování zdravotní péče na vysoké odborné úrovni, podpora kvalitní a bezpečné zdravotní péče o osoby zdravotně postižené ve spolupráci s NRZP
Cíl (e)	Zdravotní gramotnost všech cílových skupin ve zdravotnictví
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ne
Rozpočet	-
Související legislativa	• Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)

	• Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, prováděcí právní předpisy
Realizátor	K opatření (aktivitě) 5.1.1.: KÚ LK, odbor zdravotnictví ve spolupráci s poskytovateli zdravotní péče (Sdružení PLDD, zástupci odborných společností z řad profesních skupin v LK) K opatření (aktivitě) 5.1.2., 5.1.3.: KÚ LK, odbor zdravotnictví ve spolupráci s vedením poskytovatelů zdravotních služeb lůžkové péče

Opatření (aktivita):

5.1.1. Posilování povědomí poskytovatelů zdravotní péče - zejména praktických lékařů pro děti a dorost (dále PLDD) a všeobecných praktických lékařů (dále VPL) o problematice osob se zdravotním postižením, konkrétně o problematice osob s poruchami autistického spektra (dále PAS).

- Podporování systému kontinuálního vzdělávání PLDD formou odborných seminářů o problematice PAS.
- Posilování povědomí dětských sester v ordinacích PLDD o problematice osob s PAS - podpora kontinuálního vzdělávání sester na téma komunikace s osobami s autismem formou přednášek, řešení modelových situací a případových studií, které by vedly ke zlepšení komunikace s osobami s PAS.

5.1.2. Podporováním strategie technologického a technického vybavení zdravotnických zařízení (např. modernizace KNL, a.s., Nemocnice s poliklinikou Česká Lípa, a.s. a ostatních zdravotnických zařízení v LK) formou investiční politiky LK je zajištěna implementace nových vědeckých poznatků do praxe, včetně aplikace ostatních výstupů z jiných oborů.

5.1.3. Podporování rozhodovacího procesu pacienta v závislosti na zveřejňovaných informacích o hodnocení kvality péče.

- Monitorování oborů, oblastí, kde je prostor pro zabezpečení personální strategie, která je samostatnou součástí řízení kvality zdravotní péče.

č.	5.2
Téma (název)	Podpora péče ve vlastním sociálním prostředí
Cíl (e)	Poskytování zdravotní péče ve vlastním sociálním prostředí pacienta, které umožní osobám se zdravotním postižením a seniorům v něm setrvat – podpora péče ošetrovatelské, rehabilitační a paliativní
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ne
Rozpočet	-

Související legislativa	Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, prováděcí právní předpisy
Realizátor	Poskytovatelé zdravotní péče ve spolupráci s KÚ LK, odborem zdravotnictví

Opatření (aktivity):

- Podpora vzniku nových poskytovatelů uvedené formy péče v kraji, podpora stávajících poskytovatelů, podpora týmů fungujících v režimu 24/7/365.
- Usnadnění procesu udělování oprávnění k poskytování zdravotních služeb – zřízení kontaktního pracoviště.
- Při splnění podmínek pro udělení oprávnění k poskytování zdravotních služeb vyjádření kladného stanoviska odboru zdravotnictví ve výběrovém řízení na uzavření smlouvy na úhradu péče se zdravotními pojišťovnami.

č.	5.3
Téma (název)	Vzájemná informovanost aktérů zdravotně-sociálního pomezí
Cíl (e)	Vysoká odborná úroveň informovanosti aktérů zdravotně sociálního pomezí – propojení problematiky zdravotně sociálního pomezí
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ne
Rozpočet	-
Související legislativa	Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, prováděcí právní předpisy zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, prováděcí právní předpisy
Realizátor	KÚ LK – odbor zdravotnictví, odbor sociálních věcí

Opatření (aktivity):

Podpora vzdělávání zdravotnických a sociálních pracovníků poskytujících zdravotní péči: zvyšování erudice personálu, zdokonalování klíčových kompetencí potřebných pro výkon činnosti zdravotnického a sociálního pracovníka, prevence syndromu vyhoření, předcházení vzniku a vývoje stresu na pracovišti, péče o duševní zdraví pečujících osob, workshopy, supervize, stáže, setkání zdravotnických pracovníků za účelem výměny zkušeností, tandemové vzdělávání, aj.

č.	5.4
Téma (název)	Informovanost o specifických potřebách osob se zdravotním postižením
Cíl (e)	Povědomí o potřebách, způsobu komunikace a přístupu k osobám se zdravotním postižením a seniorům pracovníků odboru zdravotnictví v rámci výkonu veřejné správy, lékařů a dalších zdravotnických pracovníků při poskytování zdravotních služeb anebo veřejnosti v rámci osvěty
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ne
Rozpočet	-
Související legislativa	Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, prováděcí právní předpisy Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednicích územních samosprávných celků a o změně některých zákonů
Realizátor	KÚ LK – odbor zdravotnictví

Opatření (aktivity):

- Podpora vzdělávání pracovníků odboru zdravotnictví v rámci výkonu veřejné správy – účast referentů na školeních pořádaných úřadem (např. specifika komunikace s osobami se zdravotním postižením).
- Podpora vzdělávání lékařů a dalších zdravotnických pracovníků při poskytování zdravotních služeb.
- Edukační a propagační činnost zaměřená na veřejnost, aktualizace webových stránek.

č.	5.5
Téma (název)	Zvyšování informovanosti o problematice zdravotního postižení, poruchách autistického spektra (PAS), Centrech duševního zdraví (CDZ)
Cíl (e)	Vysoká informovanost široké veřejnosti o problematice osob se ZP, o osobách s diagnózou PAS, o CDZ
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ne
Rozpočet	-
Související legislativa	Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, prováděcí právní předpisy
Realizátor	Zástupci profesních skupin ve spolupráci s KÚ LK – odborem zdravotnictví

Opatření (aktivity):

- Poskytování a předávání informačních materiálů při tradičních aktivitách LK, které slouží

ke zvyšování povědomí široké veřejnosti o možnostech prevence vzniku zdravotního postižení.

- Předávání informačních materiálů - v rámci posílení povědomí praktických lékařů pro děti a dorost (dále PLDD) o problematice osob s poruchami autistického spektra (dále PAS), podpora vydávání souborů edukačních materiálů zaměřených na vzájemnou komunikaci (např. průkaz osoby s PAS).
- V rámci Strategie reformy psychiatrické péče jsou naplňovány strategické cíle, které povedou ke zlepšení kvality života lidí s duševním onemocněním v nejširším možném výkladu. Prostředkem je restrukturalizace služeb, která dává vzniknout komplexní péči, ve které se vedle ambulantní či lůžkové formy péče plánuje vznik tzv. Center duševního zdraví (dále jen CDZ). V kontextu LK se problematiky duševního zdraví dotýká zejména dokument „Zdravotní politika Libereckého kraje – dlouhodobý program zlepšování zdraví obyvatel Libereckého kraje“.

č.	5.6
Téma (název)	Dotační programy v rámci Dotačního fondu LK zaměřené na podporu osob se zdravotním postižením: Program 9.1 - Podpora ozdravných a rekondičních pobytů pro zdravotně/tělesně postižené občany Program 9.2 – Podpora preventivních a léčebných projektů Program 9.3 - Podpora osob se zdravotním postižením
Cíl (e)	Kompenzace zdravotního a duševního stavu pro zdravotně/tělesně postižené občany LK (včetně primární a sekundární prevence)
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ano
Rozpočet	Alokace dle schváleného rozpočtu LK
Související legislativa	Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů Statut dotačního fondu Libereckého kraje
Realizátor	LK – odbor zdravotnictví

Opatření (aktivity):

- Program 9.1 - Podpora ozdravných a rekondičních pobytů pro zdravotně/tělesně postižené občany Libereckého kraje: Zvyšování kvality života občanů Libereckého kraje a zdravotního stavu obyvatel se zdravotním/tělesným postižením.
- Program 9.2 – Podpora preventivních a léčebných projektů - podpora aktivit směřujících ke zlepšení zdravotního stavu a zvyšování kvality života obyvatelstva Libereckého kraje prostřednictvím projektů zaměřených na prevenci, rehabilitaci, edukaci a léčbu.

- Program 9.3 - Podpora zdravotně postižených občanů Libereckého kraje formou spolufinancování pořízení nezbytné zdravotní/kompenzační pomůcky (nehrazené plně z veřejného zdravotního pojištění a bez plného nároku na dávku na zvláštní zdravotní pomůcku).

6. Oblast kultury, volnočasových aktivit a zaměstnanosti

č.	6.1
Téma (název)	Odstraňování bariér v objektech s expozičním nebo výstavním provozem, zvyšování informovanosti o bezbariérových přístupech kulturních a turistických objektů, podpora bezbariérové turistiky
Cíl (e)	• Identifikace bariér v expozičních objektech spravovaných příspěvkovými organizacemi LK v oblasti kultury, a to pro osoby s handicapem v oblasti pohybu, zrakového nebo sluchového vjemu • Zvyšování informovanosti o bezbariérových přístupech kulturních a turistických objektů
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ano
Rozpočet	Do výše disponibilních finančních prostředků
Související legislativa	Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek
Realizátor	KÚ LK – odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu (oddělení kultury, oddělení cestovního ruchu)

Opatření (aktivity):

- Stavební úpravy objektů pro zpřístupnění veřejných prostor osobám s tělesným postižením, popisy expozic pro nevidomé a slabozraké, hlasový průvodce expozicí/výstavou, Braillovo písmo mimo expoziční prostory dle finančních možností p.o.
- Nadále soustavně doplňovat propagační a informační materiály o údaje týkající se přístupnosti objektů pro osoby se zdravotním postižením.
- Informovat na webových stránkách Libereckého kraje www.liberecky-kraj.cz a v mobilní aplikaci Průvodce Libereckým krajem o kulturních zařízeních, památkových objektech a trasách s bezbariérovými přístupy.
- Průběžně aktualizovat nabídku turistických cílů s bezbariérovými přístupy a následně tato místa zohlednit při přípravě projektů na podporu informovanosti o bezbariérové turistice.

č.	6.2
Téma (název)	Zlepšení služeb pro osoby se zdravotním handicapem v objektech s expozičním nebo výstavním provozem
Cíl (e)	Zlepšování vztahu zaměstnanců PO k osobám postiženým, destigmatizace postižení, nabídka odpovídajících edukačních programů pro osoby s různými handicapy včetně mentálních. Zvyšování informovanosti o specifických potřebách osob se zdravotním postižením
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ano
Rozpočet	Jednotlivé PO v oblasti kultury zřizované KÚ LK dle finančních možností
Související legislativa	Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů Zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů
Realizátor	KÚ LK – odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu

Opatření (aktivity):

Kraj zřizuje celkem 5 příspěvkových organizací (PO) v oblasti kultury. Tyto příspěvkové organizace zaměstnávají edukátory, lektory, muzejní pedagogy aj., kteří připravují programy pro různé skupiny návštěvníků včetně osob se zdravotním postižením. Tito pracovníci jsou zaměstnaní ve všech p.o. v oblasti kultury:

- Krajská vědecká knihovna v Liberci, příspěvková organizace
- Severočeské muzeum v Liberci, příspěvková organizace
- Oblastní galerie Liberec, příspěvková organizace
- Muzeum Českého ráje v Turnově, příspěvková organizace
- Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě, příspěvková organizace

Jedním z úkolů edukátorů, lektorů, muzejních pedagogů a dalších pracovníků p.o. je (bude) sdělovat kulturní obsah osobám s různým typem postižení. Některé z p.o. již mají v této činnosti praxi, jiné budou teprve zařazovat do své náplně.

č.	6.3
Téma (název)	Zaměstnávání osob se změněnou pracovní schopností, podpora vytváření pracovních míst v organizacích zřizovaných Libereckým krajem
Cíl (e)	Odstranění bariér v provozních objektech příspěvkových organizací (PO) a možnost zaměstnávání osob se změněnou pracovní schopností
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ano

Rozpočet	V rámci investic, do výše disponibilních finančních prostředků
Související legislativa	Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
Realizátor	KÚ LK – odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu - PO v oblasti kultury, odbor sociálních věcí – PO v oblasti sociálních věcí, odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu – PO v oblasti školství

Opatření (aktivity):

Bezbariérové úpravy pracovišť v objektech PO, ve kterých ještě zatím tato bezbariérová pracoviště nejsou. Je-li to možné, umožňovat zaměstnávání osob se změněnou pracovní schopností.

č.	6.4
Téma (název)	Edukační programy, podpora projektů pro osoby se zdravotním postižením a seniory v oblasti kultury, památkové péče a cestovního ruchu
Cíl (e)	Podpora projektů, které realizují návštěvu zejména seniorů a handicapovaných, příprava specializovaných edukačních programů
Harmonogram	Průběžně
Náklady	Ano
Rozpočet	Do výše disponibilních finančních prostředků
Související legislativa	Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)
Realizátor	KÚ LK – odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu, PO v oblasti kultury

Opatření (aktivity):

- Příprava edukačních programů pro seniory a handicapované v takovém rozsahu, který umožní finanční prostředky jednotlivých PO v oblasti kultury. Liberecký kraj poskytuje provozní příspěvek svým PO, využití a rozdělení prostředků je na zvážení ředitelů PO.
- Realizace návštěv seniorů a handicapovaných v jednotlivých PO, kde je umožněn bezbariérový přístup.
- Zlepšení kvality života osob se zdravotním postižením.
- Podpora haptických modelů v expozicích, podpora jiných prostředků pro OZP.

Přehled témat

Tabulka č. 4: Celkový přehled témat, tematických oblastí a realizátorů (garantů)

	Společné téma	Odbor sociálních věcí	Odbor zdravotnictví	Odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu	Odbor dopravy	Odbor investic a správy nemovitého majetku	Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu	Odbor územního plánování a stavebního řádu	Odbor informatiky	CELKEM
Oblast sociálních věcí		5								5
Osvětová činnost		1								1
Oblast zpřístupňování staveb, dopravy a informací	1				3	1			1	6
Oblast školství, vzdělávání				4						4
Oblast zdravotnictví a zdravotní péče	1		5							6
Oblast kultury, volnočasových aktivit a zaměstnanosti	1						3			4
										26

Vysvětlivky: čísla v tabulce znamenají počet témat, která budou realizovat uvedené odbory KÚ LK.

Zdroj: Autor dokumentu.

Užitečné odkazy

- Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015–2020. Praha: Vládní výbor pro zdravotně postižené občany, 2015.
Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/vvzpo/dokumenty/Narodni-plan-OZP-2015-2020_2.pdf
- Asociace poraden pro osoby se zdravotním postižením ČR. Dostupné z: <http://apzp.cz/>
- Národní rada osob se zdravotním postižením ČR. Dostupné z: <https://nrzp.cz/>
- Národní rada osob se zdravotním postižením ČR, krajská pobočka Liberec. Dostupné z: <https://nrzp.cz/krajska-centra/nrzp-libereckeho-kraje/>
- Úmluva o právech osob se zdravotním postižením. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/umluva-osn-o-pravech-osob-se-zdravotnim-postizenim>
- Madridská deklarace. (*Madridská deklarace patří k nejdůležitějším dokumentům Světové psychiatrické společnosti (WPA) a je stěžejní součástí souboru deklarací o etických standardech WPA*) Dostupné z: <http://www.cspsychiatr.cz/detail.php?stat=949>

Použité zkratky

CDZ – Centrum duševního zdraví

ČKAIT - Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě

ČSÚ - Český statistický úřad

I.C.E. formulář - In Case of Emergency („V případě ohrožení“)

KKP – koordinátor krajského plánu

KPVP – krajský plán vyrovnávání příležitostí osob se zdravotním postižením

KÚ LK – Krajský úřad Libereckého kraje

LK – Liberecký kraj

MPSV ČR (MPSV) – Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky

NIPI ČR, o. s. - Národní institut pro integraci osob s omezenou schopností pohybu a orientace České republiky, o. s.

NRZP ČR – Národní rada osob se zdravotním postižením České republiky, z. s.

NRZP LK – krajský orgán NRZP ČR v Libereckém kraji

OISNM – odbor investic a správy nemovitého majetku

ORFSS – oddělení rozvoje a financování sociálních služeb

OSV – odbor sociálních věcí

OZP – osoby se zdravotním postižením

PAS – porucha autistického spektra

PLDD – praktický lékař pro děti a dorost

PO – příspěvková organizace

PPP – pedagogicko-psychologická poradna

SPC – speciálně pedagogické centrum

SPRSS - Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb

SVP - speciální vzdělávací potřeby

ŠPZ - školské poradenské zařízení

ÚP ČR – Úřad práce České republiky

VPL – všeobecný praktický lékař

VŠPO - Výběrové šetření osob se zdravotním postižením

ZP – zdravotní postižení

Příloha č. 1

Pracovní skupina pro tvorbu a monitoring KPVP

Organizace		Funkce
NRZP ČR pro Liberecký kraj		předseda NRZP ČR pro Liberecký kraj
		krajská koordinátorka NRZP ČR pro Liberecký kraj
K Ú L K	odbor dopravy	zástupce oddělení dopravní obslužnosti
	odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu	zástupce odboru
	odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu	zástupce oddělení vzdělávání a organizace školství
	odbor zdravotnictví	zástupce oddělení ekonomiky a zdravotní politiky
	odbor sociálních věcí	koordinátor KPVP
	odbor územního plánování a stavebního řádu	zástupce oddělení stavebního řádu
	odbor investic a správy nemovitého majetku	zástupce oddělení investic
	odbor informatiky	zástupce oddělení software

Na jednání pracovní skupiny mohou být přizváni odborní zástupci výše uvedených organizací či dalších dotčených institucí, a to v souvislosti s projednávanou problematikou.